

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Tōv ...
Ve-elu nitosfu ... kol hilufe girsa’ot, mar’eh meqomot ba-Rambam u-ve-Ṭur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meqomot ba-Shas

Seder Zera‘im

Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-

Dihrenfurt, 543 [1782 oder 1783]

ינש רשעמ תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11109

תלמד שלוקחין תמיד מהחמין ומימורה דבית דריש וכן
 מסקי תמוס' דהתם דמימורה דבית דריש דפרטי לריבין
 לכלל ופרט וכלל כדפי' הר"ב לקמן משנה ה' וכתב עוד הר"ב
 דחיה לבשר תאווה דנקבה אגב העור וקליפי אגוזים ולפי' כמה

מ"ט
 ב' חולין כה'
 ח"י ק"ס ס"ו
 ב' חולין כה'
 ח"י ק"ס ס"ו
 ד' ח"י ק"ס ס"ו
 ח"י ק"ס ס"ו
 ח"י ק"ס ס"ו
 ח"י ק"ס ס"ו

מ"טנו : מקום שדרך למכור
 סתומות : כלומר שמוכרין
 הקנקן עם היין : לשון המיר'ן
 שהוכרתי : התמך פירש הר"ב
 פסולת של ענבים וכו' : ובפר'
 בתרא דמעשרות משנה ו' מפרש
 דכן בשמיים : אינו נלקח
 בכסף מעשר : לשון הר"ב דחשיב
 כמו מים : ואין צעין פרי מפרי
 וגדולי קרקע : ולקמן במשנה
 ה' הביא הר"ב : וכן הרמב"ם
 ברייתא דמעטע מים ומלח
 מגדולי קרקע ופירש הרמב"ם
 שהמים יסוד פשוט הם והמלח
 אדמה שרופה ע"כ : אבל הך
 דהכא ברייתא בפרק בכל מערבין
 דף כ"ו : ופרק מרובה דף ס"ג
 והכי נמי איתא פרק ג' מיניס דף
 ל"ה : ונריך לומר דהך ברייתא

מקום שדרך למכור סתומות : יצא קנקן
 לחולין האגוזים והשקרים יצאו קלפיהם
 לחולין התמך עד שלא החמיץ אינו נלקח
 בכסף מעשר : ומשהחמיץ נלקח בכסף
 מעשר : ד' הלוקח חיה לבתי שלמים
 בהמה לבשר תאווה : לא יצא העור לחולין
 כדריין פתוחות או סתומות : מקום שדרך
 למכור פתוחות : לא יצא קנקן לחולין
 סלי זיתים : וסלי ענבים עם הכרי : לא יצאו
 דמי הכרי לחולין : ד' הלוקח מים ומלח
 ופירות המחוברים לקרקע : או פירות
 שאינן יכולין להגיע לירושלים : לא קנה
 מעשר הלוקח פירות שוגג : יחזור דמים
 למקומן

ירושלים : יצא הקנקן לחולין ואין נריך למכרו ולאכול דמיו
 בקדושת מעשר בירושלים והני מילי כשהמוכר והקונה
 הדיוטים ואין נותנים עיניהם אלא בבשר לאכול וביין
 לשות : אבל אם אחד מהם אומן לעבד עורות : או יוצר
 חרס לעכושי ודאי נותן עיניו

בעורו או בקנקניו נעשה כקונה
 זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ולא
 יצאו לחולין : התמך : פסולת
 של ענבים שנתן עליהם מים :
 אינו נלקח בכסף מעשר דחשיב
 כמו מים : ואין צעין פרי מפרי
 וגדולי קרקע : נקה בכסף
 מעשר : דכיון שהחמיץ חשיב
 אוכל : והוא דרמא תלתא ואשכח
 ארבעה : ד' הלוקח חיה לבתי
 שלמים : ואין קרבן בא מן החיה
 דכתיב (ויקרא א') מן הבקר ומן
 האילן : ובהמה לבשר תאווה
 חכמים גזרו שלא יקנו בהמה
 ממשות מעשר שני אלא שלמים
 לפי שנראשונה היה מותר ליקח
 בהמה לבשר תאווה כיון שראו
 שהיו הכל לוקחים בהמה לבשר
 תאווה ומברחים אותה מעל גבי המוציא חזרו ואמרו לא יקחו
 אין העור יוצא לחולין : כלומר אינו בתורת זו שיצא העור
 לחולין אלא לא קנה מעשר לא החיה ולא הבהמה דנעשה
 כקונה שור לחרישה דמי מעשר דלא קנה מעשר : לא יצא
 הקנקן לחולין : כיון שנהגו למכור היין בלא הקנקן : לא יצא דמי
 הכלי לחולין : לפי שדרך למכור בלא הכלי : ה' הלוקח מים
 ומלח וכו' : מים ומלח אין נקיים בכסף מעשר שני דכתיב
 (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך כלל בבקר
 ובצאן וביין ובשכר פרט : ובכל אשר תשאלך נפשך חזרו וכלל
 כלל ופרט וכלל אי אחת דן אלא כעין הפרט : מה הפרט מפורש
 דבר שהוא אוכל וגדולי קרקע : דבקר וצאן גדלים מן הנמחים
 שהם גדולי קרקע ותלוש : ודבר המתקיים עד שמוליך
 לירושלים : אף כל דבר שהוא אוכל וגדולי קרקע ותלוש
 ודבר המתקיים יצאו מים ומלח שאע"פ שהן אוכל אינן גדולי
 קרקע : יצאו פירות המחוברים לקרקע : שאינן תלושים
 יצאו פירות הנרקבים קודם שיגיעו לירושלים שאינן דבר
 המתקיים שכל אלו אין נקחים בכסף מעשר : לא קנה מעשר
 ולא חלה קדושת מעשר על הדבר הקנוי ולא יצאו המעות
 לחולין : הלוקח פירות שוגג : שלא היה יודע שמכסף מעשר
 הוא קונה : יחזרו דמים למקומן : המוכר לוקח פירותיו ומחזיר
 הדמים משום דהוי כמקח טעות שאם היה יודע הלוקח שהם
 דמי מעשר לא היה לוקח בהם פירות הללו משום טורח הדרך
 וכיון דשוגג הוא בטל

סברה שאע"פ שהמים נקיים מתחת לארץ ככתוב במעשה
 בראשי ולא מקרקע גדלי מ"מ הואיל ונובעים הם מהארץ
 ונראין לעין כאלו גדלים ורבים מן הקרקע אכסרין למעוטיהו
 משום דלא הוה פרי מפרי : וכן לאותו המלח שהוא מים שרופים
 ומ"מ קשיא בין להר"ב בין להרמב"ם דלא ה"ל להביא ברייתא
 זו דמתעטף אף גדים דממים גדלים ומוזים : אלא הברייתא
 דדרשה ברבוי ומיעוט דלא ממעט אלא מים ומלח כדאית'הת'
 לתד מ"ד : ומיהו לדידיה נמי כשיש במים ומלח המעורבים
 שומן גדים מותר ואע"ג דלא קאמ' טעמא מ"מ פרי מפרי הוא
 והיינו טעמא דרש"י שכתב במתני' דמים ומלח אסור דלאו פרי
 מפרי הוא ולא כתב לגדולי קרקע : וכן בגמרא אדאמר' דמים
 ומלח מעורבים נמי לא דבעי' פרי מפרט רש"י דדריש כלל ופרט
 ונ"ל דזהו שאמרו במתני' דלאו פרי מפרי הוא : לא דמאן
 דדריש ברבוי ומיעוט סביר ליה שנריך פרי מפרי לא דממיל'
 כך הוא : וגדולי קרקע עיין מה שכתבתי במשנה ב' פרק ו'
 דבבא מציעא : ד' אין העור יוצא לחולין : פירש הר"ב דלא
 קנה מעשר : ועיין בפירוש משנ' דלקמן : לא יצא קנקן
 לחולין ויאכל כנגד דמי הקנקן הר"ש ועיין מ"ש בריש פרק ב'
 ה' הלוקח מים ומלח : פירש הר"ב שאינן גדולי קרקע
 עיין מ"ש במשנה ג' :
 יחזרו דמים למקומן : פירש הר"ב משום דהוי כמקח טעו'
 שאם היה יודע וכו' כלומר אמן שהדי וכו' ומש' הכי לא
 מצי

מקח

ב ר' שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלים פירש הר"ב קסבר לא ניתן לסיכה וכן פיר' הר"ש והקשה הרמב"ם דאם כן הו' ליה למימר ר' שמעון אומר אין סכין מעשר שני ולמה לו להזכיר בירושלים או הו' ליה למימר

תעשר שני לא ניתן לסיכה ומפר' שר' שמעון אומר שאסור לאדם לומר לחברו בירושלים שהוא תקום מיוחד להוציא מעשר שני שימשה אותו בשמן של מעש' שני וסתמשה יד מושחו ותהי' שכרו על המשיחה שמשחו ואינו מותר שיסתכר אדם ממעות מעש' שני וחכמים מתירין זה כי הם אומרי' שאין דמים למשיחת ידו ואין מקפדין בזה וכן אמרו בגמרא מה הקלו בתרומה כהלא דתניא סך כהן שמן תרומה ומביא ישראל ומעביל על גבי מעיו ואינו חושש ע"כ ועס' זה מתיישב גם כן לחכמים דמתני' לאו היינו תנא קמא כלומר מתניתין דלעיל :

תעשר שני לא ניתן לסיכה ומפר' שר' שמעון אומר שאסור לאדם לומר לחברו בירושלים שהוא תקום מיוחד להוציא מעשר שני שימשה אותו בשמן של מעש' שני וסתמשה יד מושחו ותהי' שכרו על המשיחה שמשחו ואינו מותר שיסתכר אדם ממעות מעש' שני וחכמים מתירין זה כי הם אומרי' שאין דמים למשיחת ידו ואין מקפדין בזה וכן אמרו בגמרא מה הקלו בתרומה כהלא דתניא סך כהן שמן תרומה ומביא ישראל ומעביל על גבי מעיו ואינו חושש ע"כ ועס' זה מתיישב גם כן לחכמים דמתני' לאו היינו תנא קמא כלומר מתניתין דלעיל :
מה לא אס' הקל פיר' מה זה לא כך אס' הקל וכו' וצבר משנה שבירושלמי לא גרס אס' ושמעתי לגרוס מה אס' לא והכי פירשו מה אס' דקאמרת כלום אס' הקל וכו' לא הקל וכו' ובמשנה שבפיר' שהזכירו לא גרסין תיבת מה וכדתנן בפרק דלקמן משנה י' ועיין משנה ב' :

השבח לפי החשבון וכל שאין שבחו ניכר השבח לשני : ב ר' שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלים וחכמים מתירין אמרו לו לר' שמעון אם הקל בתרומה חמורה לא נקל במעשר שני הקל אמר לה' מה לא (ס"א ל"ג אס') הקל בהרומה החמורה מקום שהקל בכרשינים ובתלתן נקל במעשר שני הקל מק' שלא הקל בכרשינים ובתלתן : ג תלתן של מעשר שני תאכל צמחונים ושל תרומה בית שמאי אומרי' כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיתה ובית הלל אומרי' כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה : ד כרשיני מעשר שני יאכלו צמחונים ונכנסין לירושלים ויצאין בטמא ר' טרפון אומר יתחלקו לעסות וחכמים אומרי' יפרו ושל תרומה ב"ש אומרי' שורין ושפיין בטהרה ומאבילין בטומאה וב"ה אומרי' שורין בטהרה ושפיין ומאבילין בטומא' שמאי אומר יאכלו צריך רבי

ב ר' שמעון אומר אין סכין קסבר לא ניתן של מעש' שני לסיכה אלא לאכילה בלבד : אס' הקל בתרומה שאתה מודה דמותרת בסיכה כדתנן בפרק שמיני דשביעית וכן בתרומה וכן במעשר שני ולא קא מפלגת בתרומה : שהקל בכרשין ובתלתן של תרומה יות' ממצעש' שני כדבעינן לזימרי לקמן הלכך דין הוא נמי שקל בסיכה גבי תרומה ואין הלכה כר' שמעון : ג כשהירקות תאכל צמחונים כשהירקות לקין ולא יניחם עד שיגדלו ולא יהיו ראויים לאכיל' אבל בתרומה תאכל בין צמחון בין יבשים : ב"ש אומרי' כל מעשיה בטרה' אע"ג דתלתן לאו אוכל גמור הוא ואין תרומה נוהגת בו אלא לפי שזאכל לקצת בני אדם הלכך נאכל בטומאה מ"מ לבית שמאי צריך שיהיו כל מעשיה בטרה ובנטיולת ידיים כדין כל שאר אוכלים של תרומה שהנוגע בהם צריך נטיולת ידיים תהלה ועטמא כדי שידעו שהם תרומה ולא יאכלו לזרים חוץ מחפיתה' שכלל נטיולת ידיים יכולים לחוק בקו ראש' וכך היה דרכן לחוק ראשן בתלתן : כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה במים שצריך לשרותן בטרה' שאס' שורה אותן בלא נטיולת ידיים

שרייתן מוכסירתן לקבל טומאה והוא נטמא מיד בידיו ואסרו זה בלבד משום היכר כדי שידעו שהיא תרומה : ד כרשינא בלשון ערבי כרסנ"א ואינם מאכל אדם אלא מדוחק בשנות רעבון : ונכנסים לירושלים ויוצאים אע"ג דבשאר פירות קיימא לן דמעשר שני הנכנס לירושלים אין יכולין להוציאו משם בכרשינין הקלו : יתחלקו לעסות ואינו כשאר מעשר שנתמא שודין אותו ואפילו בירושלים אבל כרשיני לפי שאין מאכל אדם אין שודין אותו : דסבר רבי טרפון אין שודין את הקדשים להאכיל לכלבים הלכך יתחלקו לעסות טהרות של מעשר שני וישמחו בכל עסה ועסה מן הכרשינים הללו שנטמאו כחות פחות מכביזה דאוכל פחות מכביזה אינו לא מיטמא מאחרים ולא מטמא אחרים וככה יאכלו אותו : וחכמים אומרי' יפרו כשאר מעשר שני והלכה כחכמים : שורין במים ושפיין על היםר בטרה' בנטיולת ידיים שסתם ידיים שניות ופוסלות את התרומה : ומאבילין לבהמה : יאכלו צריך לשון יובש כמו צריך של מנחות שהוא מקום של המנחה שלא הגיע שם שמן כלומר יאכלו יבשים שלא יהא עליה' משקה בשעת אכילה מה

וכדתנן בפרק דלקמן משנה י' ועיין משנה ב' :
ג תאכל צמחונים כקב הר"ב כשהן ירקות לחין וכו' שאלו רוב מאכלן לבהמה ואס' לבהמה ואין שודין מעשר שני לבהמה כ"כ בהשגת הראב"ד פרק ב' מהלכות מעשר שני ואף על פי כן מפרש דלחין לאו לדיוקא דלאסוקי יבשין אלא אסכא לאסוקי שינטרך דוקא לאכלן לאכילה משוכחת טפי כגון מלילות או ע"י תבשיל או על ידי עיסה ופירוש הר"ב הוא פירו' הרמב"ם שבפירוש המשנה אבל בחבורו פיר' בענין אחר :
ד יתחלקו לעסות מה שפיר' הר"ב דאוכל פחות מכביזה לא מיטמא מאחרים : עיין מ"ש בריש פרק ב' דטהרות :
ושפיין פירש הר"ב על הבשר שכן היה דרכן דומיא דחפיפה דלעיל :
ומאבילין פירש הר"ב לבהמה וכן פירש הרמב"ם ושאיני תרומה ממעשר שני דתרומה נאכלת לבהמה דאחרני מקינן נספו וכדתנן במשנה ט' מפרק בפרא דתרומתו :

וכדתנן בפרק דלקמן משנה י' ועיין משנה ב' :
ג תאכל צמחונים כקב הר"ב כשהן ירקות לחין וכו' שאלו רוב מאכלן לבהמה ואס' לבהמה ואין שודין מעשר שני לבהמה כ"כ בהשגת הראב"ד פרק ב' מהלכות מעשר שני ואף על פי כן מפרש דלחין לאו לדיוקא דלאסוקי יבשין אלא אסכא לאסוקי שינטרך דוקא לאכלן לאכילה משוכחת טפי כגון מלילות או ע"י תבשיל או על ידי עיסה ופירוש הר"ב הוא פירו' הרמב"ם שבפירוש המשנה אבל בחבורו פיר' בענין אחר :
ד יתחלקו לעסות מה שפיר' הר"ב דאוכל פחות מכביזה לא מיטמא מאחרים : עיין מ"ש בריש פרק ב' דטהרות :
ושפיין פירש הר"ב על הבשר שכן היה דרכן דומיא דחפיפה דלעיל :
ומאבילין פירש הר"ב לבהמה וכן פירש הרמב"ם ושאיני תרומה ממעשר שני דתרומה נאכלת לבהמה דאחרני מקינן נספו וכדתנן במשנה ט' מפרק בפרא דתרומתו :

כדי שלא יהו' ניכר שהוכשרו לקבל טומאה: כל מעשיהם
בטומאה ואפילו השרייה ואין הלכה כרבי עקיבא: ה מה
שליקט ליקט למעשר וכל מה שנתקט הכל למעשר עד שיטלו'
דמי מעשר. ויתב' ויאמר אם כל מה שלקטתי הם מעות

ה מה שלקט לקט למעשר שני: פירש הר"ב ויתב' ויאמר
וכו' וכך כתב הר"ש מהירושלמי: וכן פסק
הרמב"ם ריש פרקו'. וקטיל לי דהא בפ"ק דדמאי תנן
במשנה ב' דמעשר שני דמאי מחללין כסף על כסף כחשת
על נחשת. משמע דאלו ודאי

לא וכו' שם הר"ב וכו' ויתב' ויאמר
הרמב"ם בפרק ד' מהלכות
מעשר שני. ואפשר לומר כחשת
כדפירש הר"ב שם דשל שני
מלכים והשני חריף מחללין
והתוס' דפרק הזהב דף מ"ד
כתבו דשאינו חריף על חריף
מחללין. והשתא הכא דמעות
הרבה הוא ומסתמא יש ביניהם
החריפים יותר מהאחרים ויחלל
על החריפים דוקא. וסמך
התנא אמתניתין דלעיל
ואמתניתין דלקמן ושם אפשר
עוד. ובפרק קמא דפסחים דף
י' תניא הניח מנה ונמצא מאתי'
חולין ומעשר שני מעורבים דברי
רבי. ופירש רש"י ומביא בלעז
בשם מנה וכו' וכתבו התוספת
ובתוס' פירש כן דמנייהו גופייהו
ואומר אם אלו מעות וכו'. ור'

רבי עקיבא אומר כל מעשיהן בטומאה.
ה' מעות חולין ימעו מעשר שני שנתפזרו.
מה שלקט לקט למעשר שני יעד שישלום:
והשא' חולין. אם כלל וחפן לפי חשבון יורה
הכלל המתלקטים למעשר שני והנבדלים
לפי חשבון: ו' סלע של מעשר שני ושל
חולין שנתערבו ימביא בסלע מעות ואומר
סלע של מעשר שני בכל מקום שהיא
מחיללת על המעות האלו. ובורר את
היפה שברה ומחילת עליה. מפני שאמרו
מחללין כסף על נחשת כדוחק. ולא
שיתקיי' בן אלא חוזר וכתלל על הכסף:
ז' בית שמאי אומרים לא יעשרה אדם את
סלעיו דינריו ובהי' ובית הלל מתירין.
אמר רבי עקיבא אני עשיתי לרבן גמליאל
ולרבי יהושע את כספן דינרי זהב:
ח הפורט

מעשר מוטב ואם לאו אתם של
מעשר שנשאר יסיו מחוללין על
אלו: ואם כלל זמין. ואם לא
ליקט אותן או א' מכאן ומכאן לא
שהיו כלולין ומעורבים ולק'
אותם מלא חסניו: ל' כי חסדן.
שם לזה מנה ולא מאתיים.
נותן לזה של מנה שלוש. ולה
של מאתיים שני בלויים.
ו שנתערבו: ור' אלו להוציא של
חולין חזן לירושלים: מביא בסל'
מעות. של נחשת שיש עליהם
אורה ששון סלע של כסף:
בורר את היפה שבין. שבשני
הסלעים ומחלל לו המעות עליה
והסלע השני והמעות נשארים
חולין: מדוחק. כשהוא דחוק
ואינו יכול לעשות בדרך אחרת:
ולא שיתקיים כן. שיטאיר התעו'
של נחשת מעשר אלא חוזר
ומחלל על הכסף ואי קטיל ולמה
מביא בסלע מעות יקח אחד משני

סלעים שנתערבו ויאמר אם זו היא של מעשר מוטב ואם לאו
הרי השני שהוא של מעשר מחוללת עליה. אי שריות ליה ליקח
אחת מהן ולהתנות. חיישינן דלמא אחי למשקל חד מנייהו
בלא תנאי: ז' לא יעשה אדם סלעיו דינרי זהב. סלעים של
כסף שיש לו מעשר שני לא יעשה אותם דינרי זהב שמא
יעשה עליוטיו עד שיחליף סלעיו ויפטר מעלילות לרבן
ובית

י' חקבן אברהם הקשה על פי' רש"י דאין יכול לחלל אסלעים
ובפרק הזהב אמר טיבעא אטיבעא לא מחללין ושם פירשו
עכ"ל. הא קמין דאף על גב דזהו כסף שירשו דבשאינו חריף על
חריף מחללין וכו' מתוך קושיא ר' יצחק בן אברהם. אפילו
הכי כתבו דמנייהו גופייהו וכו'. אלא משום דבהרבה מעות
משכחת להו החריפים יותר מהאחרים שבהם. ואולי דדעת
רש"י למנקט מלמא דפסיקא ומביא סלעים וכו'. משום דהא
אפשר דכל המעות שוים הם. ובמסכת ביצה פרק קמא דף י'
מחולסת השיטה אהא דתניא הניח מנה וכו'. דרש"י פירש נוטל היפה וכו'.
ופירשו דתחלה מחלל על סרובות וחוזר וכו':

אם כלל זמין וכו'. פירש הר"ב שהיו כלולין ומעורבין ולקח אותם וכו'. וכך פירש הרמב"ם בחבורו ריש פרקו' והטעם כרא'
משום דכיון שהם כלולים ומעורבים אי אפשר לומר שמה שחופין בחפניו הכל של מעשר דדוקא בשלוקט אחד אחד יש
לומר שכל אחד שלוקט הוא של מעשר. (ומכל מקום איכא בין פירוש הר"ב לפירוש הרמב"ם שהרמב"ם כתב וכללן זמין ולשון
המשנה כותיה דייקא. מה שאין כן לפירוש הר"ב שפירש שהיו כלולין וכו') ודע גם בהך סיפא לריד להתנות כמו ברישא. וכן
כתב הרמב"ם בפירושו ובחבורו: וזה הכלל וכו' פסקו' דתרומות איתא נמי כללל כהאי גונא. ועיין מה שכתבתי שם:
ו אלא חוזר ומחלל על הכסף. וכתב הר"ב ואי קטיל יקח אחד משני סלעים וכו' אי שריות וכו' חיישינן דלמא אחי למשק'
חד בלא תנאי וכו' כתב הר"ש (וקוסיף ואי מצרכא ליה להביא כסף אחר מעלמא ולחלל עליו אכתי גורדין דלמא אחי
למשקל חדא מהני בלא תנאי ע"כ) ובמשנה דלעיל כתבתי דאיכא דסבר דמנייהו גופייהו יכול להתנות. יש לומר דטפי יש לחוש
בשני סלעים מבהרבה מעות דיותר יבורר בתנאי בשלוקט הרבה מכתיקא אחד משנים. ועוד יש לומר דבשני סלעים מהמא
אין אחד חריף מהשני. מה שאין כן בהרבה מעות דמשכחת בהו חריפים ושאינם חריפים וכדכתבין לעיל ודברו חכמי' בהו':
ז' לא יעשה אדם סלעיו דינרי זהב. פירש הר"ב שמא יעשה עליוטיו עד שיחליף סלעיו. לשון לגמרא פרק הזהב דף מ"ד:
דזמנין דלא מלו וזווי דינרא:

ח בית שמאי אומרים כל הסלע מעות. פירש הר"ב יכול הוא לפרוט כולו וכו'. וכן פירש רש"י בפרק הזהב דף מ"ה וסקאו עליו הקום' דמסכת עדיות פרק קמא חגי ליה בהדי דברים דבית שמאי לחומרא. לכך נראה דבית שמאי

ובית הלל סברי לא גורינין: ה הפורט סלע ממעות מעשר שני. מי שיש לו מעות נחשת של מעשר שני ובה לפורטן בסלע כסף להעלות לירושלים מפני משאוי הדרך: בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות. אם נא לפרטן יכול לפרוט כלן ולתת בשביל כל הסלע: ובית

הלל אומרים: לא יפרוט אלא חגי' ושהפרוטות יוצאות גירושלי' וכשיבא סס יהיה לרדך לפרוטות מיד לקנות זרבי סעודה ואם ירוצו הכל אלל שולחתי לפרוט יוקירו הפרוטות ומלא מעשר שני כספד. לביכר ישאוי פרוטו עמהן להוציא במקצת ולכשיאכלו יפרוט בכסף שבידו מעט מעט: שקל. הוא חגי סלע: אין מחללין כסף ופירות על כסף: מי שיש לו חגי דינר כסף של מעשר ופירות של מעשר שוין חגי דינר לא יזרסם יחד לחללם על דינר: וחגי מסורין כבי האי גוגא על ידי דרוף פירו' כיון שאין לו אלא חגי דינר כסף. אבל לחלל דינר כסף. ופירו' שוין דינר. על חגי סלע שהוא שני דינרין מודים חכמים שאין מחללים. והלכה כחכמים: ה הפורט סלע של מעשר שני בירושלים. שהיה מחליף סלע שבידו ונוטל פרוטו' להוציאם לזרכי סעודת מעשר: ב"ש אומרים: אם בא להחלי' כל הסלעים שבידו במעות יחליף: וב"ה אומרים: לא יחליף אלא חגי' שחא לא ישהה צביר עד שיצא חת כלן ויסקידם צביר עד רגל אחר והפרוטות מתעסקות ואם יחזור ויחליסם בסלעים נמצא שולחתי משתכר' שי' פעמים ומעשר שני כספד: הדנין לפני חכמים שמעון בן עוזאי. ושמעון בן זמא. והנן המזרי': בשלשה דינרים כסף ובדינר מעות. הסלע הוא ד' דינרים וכשנא להחליף הכלל לא יקח אלא בדינר אחד פרוטו' ושלשה דינרים יהיו כסף: רביעית כסף ברביעית מעות. בדינר רביעי של כסף לא יקח אלא ברביעיתו מעות על נחשת וג' חלקים כסף שנמצא לוקח מעות אחד מששה עשר בסלע בלבד: ארבעה אספרי כסף. הדינר ה' אספרי ומטבע הוא בארץ יון ועד היום קורין לו אספרו. נמצא הסלע עשרים אספרי. וכשהוא מחלל הדינר יחללנו על ד' אספרי כסף ואספר אחד נחשת' נמצא לוקח נחשת אחד מעשרים בסלע בלבד: יניחנה בחנות ויאכל כנגדה. לא יחלל כלל על פ'וטות שחא ישנה ויעשה אותן חולין. אלא יניח הסלע אלל החנוני ויאכל כנגדה עד שתכלה. ואין הלכה אלא כדברי ב"ה בלבד. י מקצת בניו עמחין ומקצתן סהורים: ורובא שיסתו יחד מחד א' והעמאים אסורים בנין הקניו בדמי מעשר: מניח את הסלע לאומר: מה שישישו הסהורים מן היין לכשישתו

ה"ה הפורט סלע ממעות מעשר שני. בית שמאי אומרים כל הסלע מעות. ובית הלל אומרים שקל כסף ושקל מעות. רבי מאיר אומר אין מחללין כסף ופירות על הכסף וחכמים מתירין: ה"ה הפורט סלע של מעשר שני בירושלים. בית שמאי אומרים כל הסלע מעות. ובית הלל אומרים שקל כסף ושקל מעות. ר' הדין לפני חכמים אומרים בשלשה דינרי כסף ודינר מעות. רבי עקיבא אומר שלשה דינרין כסף ורביעית מעות. (פ"ה) וברביעית כסף רביעית מעות. ר' טרפון אומר ארבע אספרי כסף שמיאי אומר יניחנה בחנות ויאכל כנגדה: מי שהיו מקצת בניו טמאין ומקצתן טהורים מניח את הסלע ואומר מה שהטהורים שותים סלע זו מחוללת עליו

דוקא בכל הסלע קאמרו ולא יחליף ב' וג' פעמים שבכל פעם משתכר החנוני ומלא תפסיד מעשר שני. ועוד יש לומר דהכ' דוקא יתן בכל הסלע מעות שלא יתעטשו בדרך קודם שיגיעו סס עד כאן. והר"ש כתב תירוץ בתרא ועיין לקמו בסמוך: וחכמים מתירין פירש הר"ב כיון שאין לו אלא חגי דינר כסף. משמע דמעמא דשיותא הוא משום שאין לו דינר כסף ואלו בפירות לא יזכר לן. ובירושלמי אופכא דאזר ריש לקיש מה פליגינן רבי מאיר ורבנן בפירות שאין בהם כדי כסף. אבל בפירות שיש בהם כדי כסף. אף רבנן מודו. והרמב"ם סוף פ"ה מהלכות מעשר שני יהיב טעמ' כפי מ"ש הכ"מ דכשהפירו' מועטים פחות מדינר אינ' ראויים לפדות בפני עצמם. ולפיכך הם נפדים עם הכסף. והרמב"ד מפרש דהואיל והפירות מועטים ואין מתפסים סלע מצרפים אותם עם המעות ומתשים סלע עליהם. אבל אם יש בפירות דבר הראוי אין ווקיט כסף עמהם לחללן על כסף אחר שאין מחללין כסף על כסף. ע"כ בהשגותיו. אבל בפירושו למסכת עדיות פרק א' משנה ט' מפרש מט"א וע"ס. והתוספות בפרק הזהב דף מ"ה. העתיקי המשנה בזה הלשון רבי מאיר אומר אין מחללין כסף על כסף. וחכמים מתירין. נראה ודאי שגירסא אחרת נודמנה להם:

ט בית שמאי אומרים כל הסלע מעות. לפירוש הר"ב וכפירוש' בפרק הזהב הוי מתני' בית שמאי לקולא וכו' לחומרא וקשיא. דבעדינות פ"ק תני לה בהדי הכי דב"ש לחומרא והר"ש מפרש דה"ב ש' לחומרא וסברי דדוקא יחליף בכל הסלע מעות שלא יזכרו לקנות ב' פעמים וליתן שתי קולבנות. וכתב עוד דסוגי' הירושלמי בפירוש רש"י והר"ב: והדין לפני חכמים. כתב הר"ב שמעון בן עוזאי. ושמעון בן זמא. והנן המזרי'. וכן החזרי'. וכ"כ הר"ש. וכסוף פרק קמא דהדרין דף יז משיבתי מניח בן חכמי' ותו רב נחמן בר יצחק מניח' שמוסיף שמעון בן גנס. ופירש רש"י שס סלל אלו לא באו לוקח. וישבין בקרקע ומשיבין תשובות קוסיות לוקאים והיינו דתני בהלכה. י ביה שהטהורים שותים סלע פירש הר"ב שאומר לכשישתו הא וכו' מעטיו פירש הכ"מ

א פ"ה סה
ב עדינות פ"ק מ"ט
ג מ"ה פ"ה סה
ד מעשר שני ונשת
ה כפי
ו סס הלכה ט
ז ד"ה סה ע"ו
ח ה
ט סס הלכה י
י סס הלכה י
יא סס הלכה י
יב סס הלכה י

שמותיהם של חכמים
הוא שמעון בן עוזאי
ושמעון בן זמא
והנן המזרי'
וכ"כ הר"ש
וכסוף פרק
קמא דהדרין
דף יז משיבתי
מניח בן חכמי'
ותו רב נחמן
בר יצחק מניח'
שמוסיף שמעון
בן גנס. ופירש
רש"י שס סלל
אלו לא באו לוקח.
וישבין בקרקע
ומשיבין תשובות
קוסיות לוקאים
והיינו דתני בהלכה.
י ביה שהטהורים
שותים סלע פירש
הכ"מ

עליו
תהא סלע זו מחוללת
עליו

עליו מעכשיו . ומלא מה ששמו מהורים היה מעשר . ומה ששמו טמאים היו חולין . ואינו חולין ומעשר שני מעורבים זה בזה . שאין היו קודם בקדושת מעשר . אלא לכשישמו חוור היו ששמו בלבד להיות מעשר למשרע :

פרק ג לא יאמר

לחלקי שטטול חלק בהם לפי שעלו מוטל להביא מעשרו לירושלים . ומלא פורע חובו ממעשר שני : העלם שנאכלם ונשתם . דמומינו לאכול עמו וזה מותר : אבל נותנים זה לזה מתנת חנם : מפורש לעיל בריש פרק קמ"א : ב' זמני שהם ממעט באכילתו . דקרומה אסורה לטול יום ולזרום : ורבי שמעון מתיר . דסבר מותר להביא קדשים לבית הפסול : מהאם היקל בזבחי שלמים . שקוני' שלמי' בכסף מעשר שני . ואף על פי שזממט באכילתו שיכולין לבא לידי פגול ונותר וטמא . לא נקל בתרומה לקדשה בכסף מעשר שני שאין בה דין פגול ונותר ולא דין טמא שלא כל הדברים המטמאין את הקדש מטמאין את התרומה ואין הלכה כרבי שמעון : ג' מי שהיו לו מעות של מעשר שני ונריך לקנות מהם דברים שני חולין שלא לאכלה וס' זיהו וס' זיהו ונחפרו פירות של חולין ורובה לעשות עמו טובה שיתחללו מעות מעשר חברו על פירותיו : אוכל פירותיו בטרה . שהם קדושת מעשר על הפירות ונריך לאכלן בטרה : ולא יאמר כן לעם חרץ . שהם חסוד לאכול פירות מעשר בטמא :

עליו נמצאו טהורים וטמאים שותין מכר אחד :

פרק ג לא יאמר אדם לחבירו העל את הפירו' האו לירושלי' לחלק אלא אומר לו העלם שנאכלם ונשתם בירושלים אבל נותנים זה לזה מתנת חנם : ב' אין לוקחין תרומה בכסף מעשר שני מפני שהוא ממעט באכילתו . ור' שמעון מתיר . אמר להם רבי שמעון מה אבהיקל בזבחי שלמים שהוא מביאן לידי פגול ונותר וטמא . לא נקל בתרומה . אמרו לו מזה אם היקל בזבחי שלמי' שהן כותרי' לזורים נקל בתרומה שהיא אסורה לזורים : ג' מי שהיו לו מעות בירושלים וצריך לו . ולחברו פירות . אומר לחברו הרי המעות האלו בחוללין על פירותיך . נמצא זה אוכל פירותיו בטרה . והלה עושה צרכו במעותיו . ולא יאמר כן לעם הארץ אלא ברמיאי' ד' פירות בירושלי' . ומעות במדינה . אומר המעות ההם מחוללין על פירות האלו . מעות בירושלים . ופירות במדינה . אומר הרי המעות האלו מחוללין על פירות ההם . ובלבד שיעלו הפירות ויאכלו בירושלים : ה' מעות נכנסות לירושלים ויוצאות . ופירות נכנסין ויוצאין . רשב"ג אומר אף הפירות נכנסין ויוצאין :

שמיני דהסתא חל החלול קודם שימחילו לשמות ולא מוסלג לא סמוך ביותר בשעה שפירש היו מהכד לפיהם ואינו ענין לדון ברירה . ואתיא מתני' ככולי עלמא . ולא כמ"ס הראב"ד דמתני' כר"מ דסבורא ליה דאף בדאורוי' יש ברירה ולא קיימא לן הכי כמ"ס הר"ב במ"ד פרקו' :

דמאי' ועיין שם במשנה ב' נמצאו טהורים וטמאים שותים מכר אחד :

וכתב הרמב"ם והוא שיהיו טמאים בשאר טומאות מלבד זיבות ושיהיו הכלי מחרם ובתמאי' שלא יגע ביון . וכלי חרם אינו מטמא מגבו . אבל אם היו טמאים בזיבות מטמא בהיסט' עכ"ל . ודמנן שותים רובה לומר זה אחר זה בתחלה הטבורי' ואח"כ הטמאי' אבל הטמאים ושאים להשקות לטהורים ע"פ חלו התמאים :

פרק ג אבל

התנת חנם . קמ"ס דהוה וואין נריך לומר זו דהא אם מותר לומר העלם וכו' . כל שכן שמוהר להזימו בלא העלם וע"ק דהא כבר תנא ליה בריש פרק קמ"א . ונראה לי דה"ק אלא אומר לו העלם וכו' . דהוי כמזימו והרי אחריו אבל וכו' : ב' לא נקל בתרומה . מה שפירש הר"ב שלא כל הדברי' המטמאין את הקדש מטמאין את התרומה כדמנן במשנה ב' ד' זה דע"כ מוסכת טהרות : ג' והלה עושה נרכיו במעות . ואין כאן טמא דהין אחד נותן לחברו כלום .

א' אף בקדושת המעות חל על א"ו הפירות ואתיא ככולי עלמא' עיין בפסק הר"ב במשנה ב' פרק ד' :

והרה נראה לי שגור מן הללו והוא מהכפולים והלמ"ד דבושה : ד' מעות בירושלים ופירות במדינה וכו' . כתב הר"ב שאשמועינן דאף על גב דפירות מעשר אין יכולים ליפדות בירושלים מעות מעשר מתחללין כן בירושלים כלומר ואף על גב דהפירות מתחללין הם חוץ לירושלים . שלא שמענו מתמאי' דלעיל אלא כשהפירות של חברו הן בירושלים וכ"כ שם הרמב"ם בהדיא וה"א דוקא כשהפירות בירושלים שרי משום דמירי דהוי כקונה פירות בירושלים שהמעות ניתנין מהם :

ה רבן שמעון בגמליאל אומר וכו' : כתב שמעון

אם היו אותן מעות מעשר שני של דמאי' אז מותר לומר כן אפי' לעם הארץ דשמה המעות אינן מעשר : ד' ומעות במדי' ומעות של מעשר שני חוץ לירושלי' ונריך להוקיע' ל' שא"ז שיהיו הפירות והמעות בתקום אחד . ועוד אשמועי' במתני' דאע"ג דפירות מעשר אין יכולין לפדות בירושלים מעות מעשר מתחללין כן בירושלים : זה מעות של מעשר שני נכנסות לירושלי' ויוצאו' שאין המינות קולטות מעות כדרך שקולטות פירות : אף פירות הנכנסים ויולאים ודוקא

לקנות בהם כל מידי דמיכל אבל כשהפירות חוץ לירושלים אימא לא . קמ"ל : ה רבן שמעון בגמליאל אומר וכו' : כתב

ל' ע"ז ס"ב
מ"י ע"ב ח"ה
ר"מ ונר הל' כב
כ' זכמ"ס ע"ו
מ"י ע"ו ס"א
ה' יל
ג' סס הלכה י"ב
ר"מ ע"מ הל' כ
ה"ס הלכה
ס' ה'
ז"ס הלכה י"א
ה"ס ע"ב הל' ט

מעשר שני פרק ג

ר"ע מברטנורה

שמעון בן גמליאל וכן כתב הרמב"ם ועיין מ"ש במשנה ז' פירש שני וכו' פירש הר"ב דמתנות שלא כורמו כמי שהורמו דמין עיניהם שכתבתי במשנה ג' פירש ד' :

א. שם הלכה ב. חבות ג. דר ט"ס הלכה יא. דה חבות י. ש"י פ"ג ט"ז. חקק שני וכו' ט"ז.

והרמאי פירש הר"ב טבל של דמאי דאלו מעשר שני של דמאי לא כן הוא בירושלמי סבב תשטחו מחילה והשתא הא דפירש הר"ב בפרק קמא דדמאי משל ב' דדמאי כו' נכנס לירושלים ויזיל ומשמע שם מדכרו דכמעשר עמו דפרש קאיא מירושלמי דהכא וצ"ע הרמב"ם דהתם והכא דמעשר של דמאי אך במבוא פרק ב' סימן ט' וכו' ויאסק כהך ירושלמי :

ויצאין ויזאין : **פירות שנגמרה מלאכתן** ועברו בתוך ירושלים יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים ושלל נגמרה מלאכתן כלי ענבים לגת וכלי ראגנים לבוקצה בית שמאי אומרים יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים ובית הלל אומרים יפרה ויאכל בכל מקום רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר' יוסי לא נחלקי ב"ש וב"ה על פירות שלא נגמרה מלאכתן שיפרה מעשר שני שלהם ויאכל בכל מקום ועל מה נחלקו על פירות שנגמרה מלאכתן שביית שמאי אומרים יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים ובית הלל אומרים יפרה ויאכל בכל מקום והרמאי נכנס ויצא ונפרדה : **אילן** שהוא עומד בפנים ונוטרה לחוץ או עומד בחוץ ונוטרה לפנים מכנגד החומה ולחוץ כל חוץ : בתי הברים שפתחוהו לפנים וחללן לחוץ או שפתחוהו לחוץ וחללן לפנים בית שמאי אומרים הכל

דוקא להוציאן כדי לטמון ולהסותן ולהחיותן אחר כך לירושלים שרי רבן שמעון בן גמליאל לפי שיותר היו מוציאין לטמון ולהסות חוץ לירושלים מבירושלים עצמה ותנא קמא אסר נמי בהא ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל :

ו שגמרה מלאכתן למעשר כדתנן בפ"ק דמעשרות חזיקו גרין למעשר ועברו בחוץ ירושלים בעודן טבל יחזור מעשר שני שלהן דקסבר מתנות שלא כורמו כמי שהורמו דמין וקלטוהו מחילות למעשר שני ושלל נגמרה מלאכתן כגון סלי ענבים לגת וכו' אבל פלי ענבים לאכילה נגמרה מלאכתן למוקצה מקום שטעמין בו תאנים ליבש קרוי מוקצה : רבי שמעון בן יהודה אומר וכו' סבר דלכ"ה מתנות שלא כורמו לאו כמי שהורמו דמין אי נמי אפי' כמי שהורמו דמין הכי מילי [לענין] שאר דברים אבל לענין קליטת מחילות דרבנן מקילין ב"ה ואין הלכה כר"ש בן יהודה שלא נחלקו ב"ש וב"ה אלא על פירות שלא נגמרה מלאכתן כדברי ר"ק : והדמאי טבל של דמאי שנגמרו לירושלים ויזיל ונפרדה חוץ לירושלים אחר שיצא ואין צריך לחזור והך סיפא להנא קמא איצטרך ואליבא דבית הלל : פנים מן החומה : וזוטה לחוץ לחומה ירושלים : מכנגד החומה ולפנים כלפנים דבין גוף ובין עקר מכנגד החומה ולפנים כלפנים ואוכלין שם מעשר שני ולא סודין ובין גוף ובין עקר מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ וסודין שם מעשר שני ולא אוכלין וזוטה דתנן במסכת מעשרות פרק ג' ובירושלים הולך אחר הגוף כלומר אף אחר הגוף : שטריס בהם שמן ורגילים היו לעשות בהם הללו בחומת המדינה : שפתחין לפנים מחומת ירושלי וחללן חוץ לחומת ירושלים : מכנגד

מזן החומה : וזוטה לחוץ לחומה ירושלים : מכנגד החומה ולפנים כלפנים דבין גוף ובין עקר מכנגד החומה ולפנים כלפנים ואוכלין שם מעשר שני ולא סודין ובין גוף ובין עקר מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ וסודין שם מעשר שני ולא אוכלין וזוטה דתנן במסכת מעשרות פרק ג' ובירושלים הולך אחר הגוף כלומר אף אחר הגוף : שטריס בהם שמן ורגילים היו לעשות בהם הללו בחומת המדינה : שפתחין לפנים מחומת ירושלי וחללן חוץ לחומת ירושלים : מכנגד

מעשרות פרק ג' ובירושלים הולך אחר הגוף וכו' אף אחר הגוף עד כאן ותימה דהתם לא פירש כן אלא דאזלין בדרווייהו לחומרא ע"כ ושם פירש הר"ב כמ"ש הר"ב ש' ורמי עלה מתניתין דהכא ושני לה אליבא גמרא דהכות דף י"ב דמתניתין דהתם רבי יהודה ומתניתין דהכא רבנן אי נמי דרב אשי דמשני התם וקאמ' מאי אחר הנוף אף אחר הנוף קאי לשני דלא פקשו מתניתין דמעשר שני והכי קאמר ובירושלים הלך אחר הגוף דבין גוף ובין עקר מכנגד החומה ולפנים כלפנים וכו' כדכתב הר"ב במתניתין דהכא והשתא תפוס הר"ב הכא אליבא דרב אשי וזוה שכתב והיינו דתנן בהסכס מעשרות וכו' אבל לפירושו דלעיל לאו היינו הך אלא היא ר' יהודה והך דהכא רבנן והרמב"ם מפרש נמי לתרפו מתני' כדא וקא צר אפי' בגוף שחזן לחומה אין סודין אותו הואיל ועקרו בפנים כד פירש דבריו בכסף משנה סוף פרק ב' מהלכות מעשר שני : בתי הברים וכו' מ"ש הרב בחומת המדינה עיין בזה בפרק קמא דשקלים משנה ג' :

בית שמאי אומרים הכל כלפנים לשון הרמב"ם ומאחר דית שמאי הכל כלפנים לחומתן וכן נכתב בפרק קמא דתוספתא רוצה לומר שלא יפרה בהם מעשר שני ולא יאכלו :

לומר שלא יפרה בהם מעשר שני ולא יאכלו :

מכנגד החומה ולפנים כלפנים * ואוכלים שם מעשר שני * וקדשים קלים * ואין פודים שם מעשר שני * מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ * ואין אוכלים שם מעשר שני וקדשים * ופדות שם מעשר שני * ה' הלשכות בנזיות בקדש * בעזרה * ופתוחות לחול * להר הבית * וגבותיהן קדש * והוא שהיו גבותיהן שוות לקרקע העזרה * כגון שהיתה הלשכה בשפוט ההר שאם אין גבותיהן שוות לקרקע העזרה קיימאלן דעליות וגבות לא פסקדשו * תוכן הדש' לשחיטת קדש' קלים ולאכילת קדש' קדשים ולהתחייב עליהן משום טומאה * ט' באב הטומאה * שרץ ונבלה וכיוצא בהן * בולד הטומאה * הא' ולד הטומאה דתנן בתמיתין לארולד הטומאה שנגע באב הטומאה שהוא טמא מדאורייתא אלא בולד הטומאה דרבנן כגון שנגע בכלי' שנטמאו במסקין * יפדה דמעשר שני שנטמא פודין אותו אפילו צירושלים דכתיב (דברים י"ד) כי לא תוכל שאתו ואין שאת אלא אכילה כדכתיב (בראשית ב"ג) וישא משאות מלת כחי אליהם * ויאכל הכל בפנים * שלא יאמרו ראינו מעש' שני שנכנס לירושל' ויצא מפני שיש קול למעשר היוצא * אבל אין לחוש כשפוד' אותו טמא יאמרו ראינו מעשר שני שנפדה בירושלים שאין קול לפדו' * חוץ משנטמא באב

הכל כלפנים * ובית הלל אומרים מכנגד החומה ולפנים כלפנים * מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ * ה' הלשכות בנזיות בקדש ופתוחות לחול * הוכן חול * וגבותיהן קדש * בנזיות בתול ופתוחות לקדש * תוכן קדש * וגבותיהן חול * בנזיות בקדש ובחול ופתוחות לקדש ולחול * מכנגד הקדש ולקודש * קודש * מכנגד החול ולחול * חול * ט' מעשר שני שנכנס לירושלים ונטמא * בין שנטמא באב הטומאה * בין שנטמא בולד הטומאה * בין בפנים בין בחוץ * בית שמאי אומרים יפדה ויאכל הכל בפנים * חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ * ובית הלל אומרים הכל יפדה ויאכל בחוץ * חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים * י' הלוקח בכסף מעשר שני שנטמא * יפדה * רבי יהודה אומר יקבר * אמר לו רבי יהודה ובה אם מעשר שני עצמו שנטמא הרי הוא נפדה * הלוקח בכסף מעשר שני שנטמא אינו דין שיפדה * אמר להם לא אם אמרת' במעשר שני עצמו שכן הוא נפדה * בטהור ברחוק מקום תאמרו בלקוח

ובית הלל אומרים מכנגד החומה וכו' * משפט דמתני' משמע ללא אכפת להו לבית הלל בפתחיהן בין שהן לפנים או לחוץ * ובסתם משנה דלקיזן לענין דמקדש מחלקין * ולריך לחלק בין ירושלים למקדש * ולומר דכשקדשו מתחלה ירושלים כך קדשו * וכשקדשו המקדש כך קדשו * וטוב ראיתי בחבורו של הרמב"ם שכתב סוף פרק צ' מהלכות מעשר שני וז"ל בתיים שבצד החוץ שפתחיהם לפנים מן החומה וחללן חוץ מכנגד החומה ולפנים כלפנים לכל דבר * ומכנגד החומה ולחוץ * אין אוכלים שם ואין פודים שם להחמיר יהיה חללו לפני' * ופתחיהן לחוץ מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ פודין בו ואין אוכלין * ומכנגד החומה ולפנים אין אוכלין שם ואין פודין להחמיר * ע"כ * ואע"ג דהשתא נמי אין שוים מקדש וירושל' מכל מקום איכא בתרוויכו נפקותא בענין פתיחתן להיכין הוא * וכתב הכסף משנה דדברי הרמב"ם מהירושלמי והעמיקו להירושלמי וכתב שמתוך דברי הרמב"ם נראה שאין נוסחא של ירושלמי הזאת מכוונת ויש בה טעות סוכר וק"ל עכ"ל * ולי נראה בלאו הא דהרמב"ם אין הטעם מכוונת וק"ל אם תעין שם ואין להאריך כאן * אך לפי שהרמב"ם בפירושו לא כתב כלום מן הירושלמי אלא הבית משנה

אם ה' ט' בפתח' טו : יפא כסי זכתיס יו : מיי' ג' : מס' בית סנהדרה הל' ז' ג' סס הלכה ט' ד' מיי' פ"ב סס' מעשר שני אר' ה' ופתח' ט' : ג' כ"ח כ"ח סנהדר' ק"ג ז' זכתיס טע' : מיי' ט' : סס' פ"ב ט' :

כפזטה * ואחריו נמשך הר"ש * אפשר לאומר ששכחיר פירוש המשנה לא היתה לו אלא הנוסחא זו המשובשת ואח"כ בחבורו נודמנה לו נוסחא הנכונה ולאביה הוא שכתב כן בחבורו : מכנגד החומה ולפנים וכו' מ"ש הר"ב וקדשים קלים * מהירושלמי * ודלא פירשו כך גבי אלן * משום דבשר אין רגילין לאכול תחת אלן שהוא עומד באויר השמים * אבל פירות ושאר דברים הנלקחים בכסף מעשר שאינו בשר רגילין לאכול באויר השמים תחת אלן * ח' הלשכות בנזיות בקדש ופתוחות לחול * כה"ג דתנן במשנה ו' פרק ב' דמדות דבנזיות בעזרת ישראל ופתוחות לעזרת נשים * והכא שפירש הר"ב ופתוחות לחול להר הבית והוא לשון רש"י דפרק כיצד נולדו דף פ"ז * אם כן בעזרה שכתבו הר"ב כאן ורש"י שם הוא בעזרת נשים שהוא בין הר הבית ועזרת הנשים :

הטומאה בחוץ * שכיין שנכנס כשהוא טמא אין החמיצה קולטתו * חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים * אבל נטמא בולד הטומאה בחוץ אף ע"פ שבולד הטומאה של דבריהם נטמא ואין התורה טהור הוא יאכל בחוץ * ובירושלמי מוקי לה כגון שהכניסו על מנת שלא יקלטוהו מחיצות * אבל אם לא התנה הואיל ונכנס והרי הוא טהור דאוריית' יאכל בפנים * הלוקח בכסף מעשר שני * פירות שנקנו מדמי מעשר שני * יקבר * הואיל ונגמרה מצותו וקנה פירות ממועות מעשר שני שוב לא יפדה * שכן נפדה טהור ברחוק מקום * שמעשר שני פודין אותו כשהוא טהור חוץ לירושלים כדכתיב (דברים י"ד) וכיירחק ממך המקום וגו' * אבל הלוקח בכסף מעשר אינו נפדה חוץ לירושלים כשהוא טהור * דתנן לעיל בפרק קמא מיד יעלו ויאכלו במקום * ואין הלכה

ט' באב * הטומאה * פירש הר"ב שרץ ונבלה וכיוצא בהן * השגוין בריש מסכת כלים : י' רבי יהודה אומר יקברי * שיוין במשנה דלקמן :

יא יקבר

למכור סתומות דבכי האי גונא בירושלים הקנקן טפלה ליון כדמנן לעיל בסרק קמא הלכך בבבולין נמי קנה מעשר אבל במקום שדרכן למכור סתומות לא יצא הקנקן לחולין בירושלי הלכך (בבבולין) נמי לא קנה מעשר: אבל אם רצה להחמיר

על עצמו למכור במדה הקונה יין ממעות מעשר שני בירושלים ובשדה המוכר למכור רצה לדקד' על עצמו ואמר כך וכך יין במד' אני מוכר לך בכך וכך מעות: יצא קנקן לחולין. אפי' הקנקני' סתומות: כפי גרסין ר"ש אומ' אף האומר לחברו יין זה אני מוכר לך יין מקנקנים יצא קנקן לחולין ובירושלמי מפרש לה דר"ש קאי אהא דתנא לעיל דאם משגפן קרא סם מעשר קנה מעשר ואשמועינן ר"ש דוקא שקרא סם מעשר לכל היין שבקנקן אבל אם אמר כל היין מעשר חוץ מרביעי' אע"פ שכשבא למדוד לחברו אותו רביעית אמר לו יין זה אני מוכ' לך חוץ מן הקנקן שאני רוצה לשיר בשביל מעשר שכחוכה אפילו הכי לא נעשית הקנקן טפלה למעשר ויצא קנקן לחולין ולא קנה מעשר.

פרק ד המור"ך

והולך דלכתחלה אסור להוליכו ממקום למקום אלא כוונה במקומו או מעלהו לירושלים: כשער מקומו. כשער המקום שהוא בשעת פדיון בין לקולא בין לתומרא: השבח לשני מה ששון בעיר יותר הרווח של מעשר שני: ומה שהוליא להביא מן השדה לעיר ישלם מביטו: ב פודין מעשר שני יכול לסדות אם ירצה כשער הזול בדמפרש ואזיל: כמות שהאנוני לוקח שהוא לוקח בזו' כדי להסתבר: לא כמות שהוא מוכר שהוא מוכר ביוקר ביותר ממה שקנה. כמות שהשולחני פורט. הבא לחלל פרוטות של מעשר על סלע: מחשב הסלע בפרוטות הרבה כשלחני הוא כשבא לוקח פרוטות מבני אדם ולתת להם סלע שהוא לוקח פרוטות הרבה: ולא כמות שהוא מוצרף כשמצרף השילחני פרוטות לתת לבני אדם בחלוף הסלע נותן להם פחות: אכסרה. בלא במדה ובלא משקל אלא כמה אתה נותן בכרי זה או בחלוא חפניס הללו: על פי אחד. בשומת לוקח אחד: על פי שלשה. שואים בקיפין ואפי' אחד מהן עכו"ם ואפי' אחד מהן בעלים: קרס. התחיל להחמיץ וגירסא אחרת שקסם ודוגמתו

אבל במקום שדרכן למכור פתוחות לא יצא קנקן לחולין: אבל אם רצה להחמיר על עצמו למכור במדה יצא קנקן לחולין. ר' שמעון אומר אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקנים יצא קנקן לחולין:

פרק ד המור"ך פירות מעשר שני

ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר. פודהו כשער מקומו. המביא פירות מן הגורן לעיר. וכדי יין מין הגת לעיר. השבח לשני ויצאות מביהו: ב פודין מעשר שני כשער הזול. כמות שהחונגי לוקח. לא כמות שהוא מוכר: כמות שהשולחני פורט. ולא כמות שהוא מצרף. ואין פודין מעשר שני אכסרה: את שדמיו ידועים יפרדה על פי עד אחד. ואת שאין דמיו ידועים יפרדה על פי שלשה. כגון היין שקרם. ופירות

הקנקן לחולין. והשיגו הראב"ד דמשמע דמפתח ומערה כדי שלא יצא לחולין. וכן כתב הרמב"ם שם בדין ולמה זה כי מה הנאה יש לו במה שלא יצא לחולין. וכתב הכסף משנה ויש לומר דלא משום שיהא לו הנאה בדבר אלא אם רצה שלא יצא

הקנקן לחולין פותח וכו'. ובשם ספר הבית מלאתו יראה כי דעת הר"ב כדי שלא יצא לחולין שלא יראה נבלע עם היין שכיון שפתחו גילה דעתו שאין רצונו למכור הקנקן עכ"ל:

אבל אם רצה וכו' יצא קנקן לחולין. לשון

הר"ב ואפי' הקנקנים סתומות מדברי הרמב"ם שבפירושו העתיק בן. וכבר כתבתי לעיל דמז"ך לבית הלל שיפתח ואז יצא הקנקן לחולין. והקשימי לשאל דהוא דלא כסתמא דר"ק. והר"ב דלא פירש כן בדבית הלל כדפירש הרמב"ם הוה ליה לכתו' ואפי' הקנקנים פתוחות. אבל הואיל ודבריו מלשון הרמב"ם הן הסם ודאי הלשון סתומו' לכך לא הגהתי. ודברי הר"ש דחוקי' דמפרש דקאי אמשגפן קרא סם וקאמ' דאם מוכר במדה דהיינו כאומן דכתב הר"ב בפרק קמא דקפי' אכלי והלכך אף אם משגפן קרא סם יצא קנקן לחולין דהא

קפיד אכלי אלא אם כן שרצה להחמיר (על עצמו):

פרק ד ויצאות

מביטו מסתברא דהוא דיון ממקו' הזול למקום היוקר. דרישא. דהא הכא נמי הוי ממקום הזול למקום היוקר. וכל שכן ממקום היוקר למקום הזול דרישא. דיצאות מביטו. והרמב"ם סוף פרק ד' מהלכות מעשר שני העתיק המשנה כלשונה: ב פודין מעשר שני כשער הזול. בירושלמי מתניין ד' למה פודין אותו כשער הזול. מפני שכתוב בו ברכה: על פי עד אחד. לשון הר"ב בשומת לוקח אחד וכן לשון הר"ש. וכלומר סוחר בקי בשומא. וכן פירש רש"י בפרק קמא דסנהדרין דף י"ד עמוד ב' תנו רבנן מעשר שני שאין דמיו ידועים: פודין אותו בשלשה לקומות. פירש רש"י סוחרים בקיאים בשומא:

שקרם כתב הר"ב גירסא אחרת שקסם ודוגמתו בבבא בתרא פרק ו' משנה ב' עשר קוססות ופירש הר"ש כמו פריה יקוסם ויבש דיחזקאל י"ו ט' וכ"פ סם הרשב"ם: שהחליאו

אפי' עד מה
מ' וכו' הליכא
ב סם הלכה כב
ר סם הלכה כ
ה סנהדרין י"ז
ט'

שהחליא

לשון הרמב"ם ענינו שכוה או העלו חלודה ונשטו מראיהו והוא כמו החלדו .

בסלע

ואיסר . מה שפירש הר"ב שהאיסור אחד מששה ותשעים בסלע . תמצא מפורש בפרק הזה משנה ה' . ואף על גב דליכא מטבעות פחותות מהאיסור כמו חסמס וקונטרך ודומיהו כדתנן בגמרא פ"ק דקדושין דף י"ב עמוד א' . אפילו הכי דוקא איסור שהו' דבר חשוב קצת ועיין בפרקין משנה ח' . ובפרק ז' דעירובין משנה י' . ובפירושו הר"ב משנה ו' פרק ג' דסוכה ובמסנה ב' פרק ג' דחולין :

מפני שהוא מוסיף על הקדש ופירש הר"ב דתוספת דקדן עדיפת מפני שיכול להעדי על החומש ירושלמי . והר"ם הביא בבלי דריש פרק המקדיש שדכו למסכת ערכין דרי' טעמא דפדיית הקדן עדיף שהוא עיקר מצות פדייה ולא קפדין בתוספת החומש והנחת התוספת שלו הוא אוכל הכל בירושלים :

ובין שנתן לו בתמנה פירש הר"ב הטבל קוד' שהפרישו וכו' בפרק האיש מקדש דף כ"ד עמוד ב' ויהיב טעמא דסביר ליה דמתנת שלא כורמו לאו כמי שהורמו דמין . וכן פסקה הרמב"ם בריש פרק ה' מהלכות מעשר שני . וקשה על פסק

דלעיל משנה ו' פרק ג' בתנא קמא דלביה הלל מתנת שלא כורמו כמי שהורמו דמין ומלתא לבעל כסף משנה בפרק ב' סימן י"ז שכתב ז"ל ויש לתמוך היך פסק רבינו שאם נתן לו את הטבל נקנה לו הרי הוא ז"ל פסק במה דוכתי דמתנות שלא כורמו כמי שהורמו דמין . ומירך ר"י קורקום ז"ל שסובר רבינו דדוקא להאי מלתא אמרו לאו כמו שהורמו דמין ועד כאן לא אמר רבי מאיר מעשר שני ממון גבוה אלא דוקא כשהורס ונקרא עליו שם מעשר דהא מדכתיב לה' הוא

יליף וקרא אחר שהורס ונקרא מעשר משמע . עד כאן לשונו . ד' מערעבין על מעשר שני . בירושלמי למה מערעבין עליו מפני שכתוב בו ברכה : ה' זאין בידו מעות . דאלו הוה ליה מעות עדיף טפי דהוה ליה ככרי אכל הפירות ואבד סודר לא יוכל להקנות לו מעותיו . דאין מטבע נקנה בחליפין . גמרא פרק הזהב דף מ"ו עמוד א' : לחברו שהוא אוהבו ויודע בו שאינו עושה אלא להפטר מן החומש . רס"י : שם דף מ"ה דחוזר ואומר הרי אלו מחוללים וכו' שאין לריך שיהיו האמות והפירות במקום אחד כדתנן במשנה ד' מפרק ג' : ו גורתן לו סלע . פירש הר"ב לפי שקלאו במשיכה וכו' . והמעשר לא יצא לחולין עד שיתן דמיו וכו' . והוא דעת הראב"ד בהשגה פרק ח' ז"ל ואומר לי לבי שכל המשנה הולכת על מדת הדין שהמעשר אינו מתחל אלא בשפת מתן מעות . מיהו המוכר והלוקח נידונין כשעת משיכה וכו' ע"כ . ונא לי מזה דמתניתין אחיא אליבא דהלכתא

ופירות שהקריבו ומעות שהחליאו : ג' בעל הבית אומר בסלע . ואחר אומר בסלע . בעל הבית קודם . מפני שהוא מוסיף חומש . בעל הבית אומר בסלע . ואחר אומר בסלע ואיסר . את של סלע ואיסר קודם . מפני שהוא כוסיף על הקדש . הפודה מעשר שני שלו . מוסיף עריו חמישית . בין שהוא שלו . ובין שנתן לו במתנה . ד' מערעבין על מעשר שני . כיצד אומר אדם רבו ולבתו הגדולים . לעבדיו ולשפחתו העברים . ה' חולך מעות אלו ופדה לך מעשר שני זהי אבד לא יאמר בן לבנו ולבתו הקטנים . ולעבדיו ולשפחתו הבנענים . מפני שידן בידו : ה' היתה עומד בגורן זאין בידו מעות אומר לחברו הרי הפירות האלו נתונים לך במתנה . חוזר ואומר הרי אלו מחילין על מעות שבבית : ו' משך כומנו מעשר בסלע . ולא הספיק לפרותו עד שעמד בשתיים . גורתן לו סלע ומשתכר בסלע . ומעשר שני (ס"א) וסלע מעשר שני שלו . משך כומנו מעשר בשתיים . ולא הספיק לפרותו עד

בבבא בתרא מקבל עליו עשר קוססות למאה : ג מפני שהוא מוסיף חומש כדכתיב (ויקרא כ"ו) ואש גאול ובאל איש ממעשרו על שלו מוסיף חומש ולא על של חברו : בסלע ואיס' : האיסר הוא אחד מששה ותשעים בסלע : מפני שהוא מוסיף על הקדש . ותוספת כל שהוא דקדן עדיפת מפני שכל החומש יכול להערים כדתנן לקמן : ובין שנתן לו בתמנה . הטבל קודם שהפרישו ממנו מעשר נתן לו בתמנה דאלו מעשר שני לאו שהפירש קיימא לו כמתן דאמ' ממון גבוה הוא ואינו ניתן בתמנה : ד לעבדו ולשפחתו העבדים . שאין גופן קטני : ועד לך . כהן מעשר שני לעצמו : מפני שידן בידי . דמה שקנה עבד קנה רבו . ובנו קטן נמי זכיתו לאביו דמזיאת קטן לאביו : ה' היה עומד בגורן . ורובה להערים ולפדות מעשר שני בלא חומש . ואין בידו מעות . כדי שיקנה לחברו שיפדה בכן המעשר בלא חומש . הרי הפירו האלו נחזיקין לך בתמנה . ודוק שנתן אדם לו בטבל קודם שיפירש מעשר שני כדפרישן לעיל : ו משך ממנו מעשר בסל' המוכר מעשר שני כדי שיחלל על דמי המכירה ויהיו המעות נחפזים בקדושת מעשר דכבי האי גוגא שרי לחברו . והא דתנן בפרק קמא אין מוכרין אותו היינו להוליכה לירושלים . ולא

שיהיו המעות נחפזים בקדושת מעשר . וכשמשך המעשר לקנותו היה סלע ולא הספיק ליתן הדמים עד שעמד בשתיים שהמעשר לא יצא לחולין עד שיתן דמיו למוכר : גותן לו סלע . לפי שקלאו במשיכה ומריות הלוקח סלע שנתייקר וצריך לפדותו כשער של עכשיו בשתי סלעים שהמעשר לא יצא לחולין עד שיתן דמיו למוכר והסלע אחד של מעשר שני שלו . ואוכלו בירושלים . עד

ד' מערעבין על מעשר שני . בירושלמי למה מערעבין עליו מפני שכתוב בו ברכה : ה' זאין בידו מעות . דאלו הוה ליה מעות עדיף טפי דהוה ליה ככרי אכל הפירות ואבד סודר לא יוכל להקנות לו מעותיו . דאין מטבע נקנה בחליפין . גמרא פרק הזהב דף מ"ו עמוד א' : לחברו שהוא אוהבו ויודע בו שאינו עושה אלא להפטר מן החומש . רס"י : שם דף מ"ה דחוזר ואומר הרי אלו מחוללים וכו' שאין לריך שיהיו האמות והפירות במקום אחד כדתנן במשנה ד' מפרק ג' : ו גורתן לו סלע . פירש הר"ב לפי שקלאו במשיכה וכו' . והמעשר לא יצא לחולין עד שיתן דמיו וכו' . והוא דעת הראב"ד בהשגה פרק ח' ז"ל ואומר לי לבי שכל המשנה הולכת על מדת הדין שהמעשר אינו מתחל אלא בשפת מתן מעות . מיהו המוכר והלוקח נידונין כשעת משיכה וכו' ע"כ . ונא לי מזה דמתניתין אחיא אליבא דהלכתא

עד שעמד בסלע וצריך ליתן למוכר שני סלעים שקלאו
במשיכה והוא נסדה בסלע א' כשער של עכשו' הלכך נותן
לו דמי סלע מדמי חולין שלו וכו' נסדה המעשר והסלע
השני נותן לו מדמי מעשר שני שלו ואין זה כפורע חובו

ממעשר שני לפי שבחלת
המקח היה עומד לכך שאכל
המוכר שני סלעים בירושלים
אם לא הוול: אם היה עסקהארץ
נותן לו מדמיו ואם היה
המוכר עם הארץ נותן לו שתי
הסלעים מדמי החולין שלו לפי
שאין מוסרין דמי מעשר לעש
הארץ וזאת דגרוסי מדמיו אם
יש לו דמי מעשר של דמיו נותן
לו סלע א' מחותן דמים
דמוסרין דמי דמיו לגם הארץ:

ו' ולא קראוהו סלע זה פדיון מעשר שני: צריך לפרש
ולומר זה פדיונו והלכה כרבי יוסי: ולא פירש לא אמר
ה"ו ביטך או הרי את מקודשת: רבי יוסי אומר דיו' כיון
שעסקים באותו ענין ומתקן אותן הדברים עמד וגרש או
קדש אין צריך לפרש: והלכה כרבי יוסי:

ח המניח

עד שעמד בסלע נותן לו סלע מחולין ופלו
של מעשר שני שלו: אבהיה עשה הארץ
נותן לו (כ"ה מדמיו) מוכרי: ה' הפודה מעשר
שני ולא קרא שם רבי יוסי אומר דיו'
רבי יהודה אומר צריך לפרש: היה מדבר
עם האשה על עסקי גט והוקדשה
ונתן לה גט והוקדשה: ולא פירש רבי
יוסי אומר דיו' רבי יהודה אומר צריך
לפרש:

ח המניח

כרבי מאיר דסבירא ליה ממון גבוה הוא וכלכר אינו מתחלל
אלא בנתינתו כסף כדין ממון גבוה נמשנה ו' פרק קמח
דקדושין לא שאינו כהקדש גמור והמוכר וכלוקח נידונין
כשעת משיכ' ואף דברי ר' שכן הוא שכתב ולא היו משיכה

ה' פ' ד' ע' א'
ה' פ' ד' ע' א'
ה' פ' ד' ע' א'
ה' פ' ד' ע' א'
ה' פ' ד' ע' א'

דמעשר כמשיכה דקדש נתן
בפ' קמח דקדושין ד' כח: [רשות
גבוה כסף. מפרש בגמרא
כ"ד. עלך. ואלו סבר ר"ש
דאמיתין ללא כר"מ אלא כרבי
יודק דסבירא ליה ממון הדיוט
הוא למה לו לפרש כך ללא הוי
משיכוו כשל הקדש דמשיכי
תימי שיהיה כהקדש אם ממק
הדיוט הוא: אלא ודאי שבא
לפרש מתנתין דממון גבוה
הוא ואילו הכי לא דמי ממש

להקדש: והוא דעת הראב"ד שלא אמר שפסגה הואת אינה
הלכה דהא אכסיק הלכתא בגמרא דממון גבוה כתיב לטייל
אלא אפיא כתיב רבי מאיר: והא דבסרק האיש מקדש דף כ"ד
עמוד ב' מוכיח דמתניתין כרבי יודק דלא ל' רבי מאיר ונתן
הכסף וקס' לו כדין הקדש ולא כהת תלמודא לדחות
ולפרשה אפי' כרבי מאיר וכדפרישנא: משום דהתם לכהני
בעי' לומר דכרבי יודק: כי היכי דתשכח דתתס לן

כרבי יודק ודלא לפסוק כרבי מאיר: והגמרא מסיק דאפי' הכי
חש לדחות ולומר דמתניתין אפי' כרבי מאיר: וכו' מסולקת תמיהה הכסף משנה: דבגמרא מתניתין כרבי יודק: והרמב"ם
פסק: וכתב דהרמב"ם שנה בפירושה דלא הוי ענין לממון גבוה או הדיוט: ויש לי להקשות עליו דהא בגמרא מפרשה כרבי
יודק: אלא על כרחך לומר דגמרא לא גתה לפרשה בענין אחר מהטעם שכתבתי: ואי הכי משיקרא ליה קושיא היא דאיכא
לפרשה לענין ממון גבוה ואילו הכי אפי' כרבי מאיר וכדכתבתי: אלא דגמרא נה' צריכא לתופי בפירושה:
וסלע של מעשר שני שלו: מה שכתב ר"ב ואין זה כפורע חובו וכו' לפי שבחלת המקח וכו' תימה דכלפי לייא: הא
ליוטכא הוא: דאם שבחלת המקח שוב שני סלעים ועכשוו נותן כלל האחד ממעותו כשער שני שלו הוי כפורע חובו
ממש ממעות מעשר שני: ולשון ירושלמי בריש פרק קמח שמעשה הראשונה מעשר שני חייב ללו חייב היה לו ונתן לו מעשר
יאות: ונראה לי דהכי פירושו דמהשתא אגלאוי למפרע שמעשה הראשונה לא היה חייב אלא מעשר שני: לפי שלא נקחלל מעשר
במשיכה עד שיתן דמים: ואלו היה חייב לו מעשר ונתן לו: יפה היה עושה: וכתב ר"ש והאי שלו אינו כשלו דרישא אלא
כלומר תלבד סלע של חולין שניתן למוכר: נותן לו סלע עדין של מעשר שני שלו דהרוביכו חנוכה לו קאי: עד כאן לשונו:
ז' היה מדבר וכו': רבי יוסי אומר דיו' פירש ר"ב כיון שעסקים באותו ענין וכו' וכתב ר"ש וכה"ג יש לומר בפדיון
מעשר שני עכ"ל: ואף בגליון ספרי הרמב"ם פרק ד' אמר המגיה והוא שעסקים באותו ענין: או מענין
לענין ובאותו ענין: עד כאן: ומיהו לכאורה נראה לי דאיכא לחלק דווקא נקדושין ובגרושין צריך שיהיו עסקים וכו':
משום דבעינן דעת האשה שאין האשה מתקדשת בעל כרחה: כדתנן בריש קדושין: ובגרושין שמתגרשת בעל כרחה
כדתנן בר"פ ארבעה עשר דיבמות: מכל מקום גט פסול הוא לדעת הרמב"ם צפוקי' א' מהלכות גטין כלומר דמדאורייתא הוי
גט ורכנן החמירו שצריך שידבר עמה וכו': אבל בפדיון שאין כאן דעת אחרת אלא דעת עצמו של הסוּדָה בלבד: איכא
למימר דא"ל כלל שידבר וכו': אלא הוי פדיון מעליא אפי' בשתיקה: ונראה שדעת הרמב"ם כך היא: שמכיון שכתב ולא פיר'
שדין הפדיון כדין הקדושין נראה דסבירא ליה שהלוקים הם בכך ומהאי טעמא: שהרי לא העתיק בפדיון אלא דין הקדושין שוכל
לומר דלמוד סתם אומר כדאיכא למימר במשקינו לדעת הסוברים כן: אבל הכתיב כל אחד בהלכות המיוחד לו:

ח איכל עליו עוד איסר ואף על גב דכשאר עליו לא
 חכל אלא שיהי' איסר ועכשיו ששנה שני
 איסרים נתיאסר בו איסר והני שעדין לא אכל עליו הא
 מלחא ליתא כהה ששאר והוא החני הוא שרשי לאכול פטי

א תי' פ"ח מה
 ספר ט"ו וי"ד
 ב ס"ב י"ד

ח המניח איסר ואכל עליו חציו והלך
 למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון
 אוכל עליו עוד איסר המניח פונדיון ואכל
 עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא
 באיסר איכל עליו פלג המניח איסר של
 מעשר שני [אם אוכל] אוכל עליו אחד עשר
 באיסר ואחד ממאה באיסר בית
 שמאי אומרים הכל עשרה ובי"ח הלל
 אומרים בודאי אחד עשר וברמאי עשרה
 ט בל

כדתנן במשנה ד' ק"ה דתרומות והכא גבי מעשר שני דלא
 שייך גזל אמרו דכל אחד ממאה שלא אכל נכבטל ואף על
 גב דבתרומה צעינן מאה ואחד הקי' במעשר ואמרו מספר
 שלם כך נראה בעיני :

בית שמאי אומרים וכו' קימה ללא חקן בעדיות גבי
 קולי בית שמאי וחומרי בית הלל ועיין במשנה ב'
 פרק ד' דמעשרות ובי"ח הלל אומרים בודאי י"א פירש
 הר"ב א"ס נשאר על האיסר של ודאי א' מעשרה וכו' וכ"ס
 הרמב"ם וקצוה לי דאין א דבית הלל כ"א דת"ק וי"ל
 דהא לעיל משנה ו' כתבתי שאין שלו הסגוי בסיפא כמו שלו
 השנויה ברישאון דברי חד תנא' וכ"ס הכא שכן דברי
 שני תנאים שיש לכל אחד לדבר כלשונו ורבינו הקדוש
 הפתיק לכל א' ואחד כדבריו וכדתנן פ"ק דעדות משנה
 ג' אכל הד"ש פירש לכל המשנה בענין אחר וי"ל המניח
 איסר של מעשר שני בחבר שראה עם הארץ שחלל מעשר שני
 [על] איסר חיירי [ובסתמא] כמו כן הפרוש מעשר ראשון
 ואמרין בירושלמי' הניחא בשם רבי יוסא דר' לעזר אמר
 הלאין על השני נאמן על הראשון הלכך כשראוהו מחלל
 פירות מעשר שני על איסר ועירבן עם פירותיו תלין כמו
 כן הפרוש הראשון וקרי עליו תרומות מעשר ומקום אחד
 [והזכר כן] עירבו ומלאו בידו פירות מתוקנים שיהי' אחד
 עשר איסר ואחד ממאה באיסר [פי'] א' ממאה בכל איסר
 ואיסר של אחד עשר דהיינו חלק [חשיע] באיסר שכך עולה

ח המניח איסר להיות מחלל עליו פירות מעשר שני וכבר
 חלל ואכל עליו עד חציו והלך למקום אחר והולך
 האיסר עמו ואם הוא שיהי' פונדיון ובתחלה לא היה יוצא
 לא בחצי פונדיון שהפונדיון ב' איסרין נמצא לפי מה שז"א
 יוצא עכשיו ששאר בו איסר

של חולין ולפיכך אוכל עליו
 עוד איסר : א כל עליו עוד פלג
 חצי איסר ולא אמרין כיון
 שאינו שיהי' אלא איסר הרי אכלו
 כלו המניח איסר של מעשר
 שני להיות אוכל עליו חולין
 שלו בקדושת מעשר ואכל עליו
 עד אחד עשר באיסר ואחד
 ממאה באיסר יצא כל האיסר
 לחולין פירושאם היה אותו
 איסר ממעות מעשר שני של
 דמאי ואכל עשרה חלקים מאחד

עשר חלקים שבו כגון שאחד עשר רמונים שוין איסר אכל
 עליו עשרה רמונים ושאר בו עדין חלק מאחד עשר מקדושת
 מעשר יצאו כלו לחולין ואם היה האיסר ממעות
 מעשר שני של ודאי ואכל עליו עד שנשאר בו אחד ממאה
 כגון שמאה תנאים נמכרים באיסר ואכל עליו חשעים
 ותשעה יצאו כלו לחולין ובית שמאי אומרים הכל עשרה
 אחד ודאי אחד דמאי כש"ל נשאר באיסר אלא עשיריתו
 יצא לחולין כגון שהיו עשרה רמונים נמכרין באיסר

ואכל עליו תשעה יצא לחולין ואם נשאר בו יותר כגון
 שלא אכל אלא שניה נרץ לאכול כנגדו ובית הלל אומרים
 בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה אם נשאר על האיסר של
 ודאי אחד מעשרה חייב לאכול עליו עוד [אחד] לפי שכל
 מה שהוא פחות משנה פרוטה אין חוששין לו לא לענין גזל
 ולא לענין נהנה מן ההקדש ופרוטה היא א' משמנה באיסר
 האסלקי נמצא עשירית האיסר הוא שמנה עשירות של
 פרוטה דהיינו פרוטה כחוס חומש : נמצא כשהבוסף עליו
 חומש דהוא רביע מלגו היינו חומש מלבר ויהי' צין הכל
 פרוטה ולפיכך חוששים לה ואם יהיה פחות מעשיריתו אין
 חוששים לו שאפי' עם תוספת החומש יהיה בו פחות משנה
 פרוטה ולפיכך אמרו בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה לפי
 שאין חייבין חומש על הדמאי ועשיריתו הוא פחות משנה
 פרוטה והלכה כבית הלל : ט בל

השבו' שהרי מזה נפסק כיון שהמעשר שני איסר א'
 המנח מעשר ראשון סכופרם עליהם [כן הוא בהר"ש ממקום אחר] היינו א' חזר ואחד מתשעה באיסר חשיעית מלגו דהוא עישור
 מלבר ש' זרם מהמעשר [ומנח בין הכל אחד עשר איסרין וא' מתשעה באיסר ואותו אחד מתשעה באיסר הוא אחד ממאה שכל'
 דבש' חלוק כל איסר ואיסר לתשעה חלקים נמצא הי"א צ"ט חלקים והיינו דקמני אחד ממאה באיסר כלומר אחד ממאה
 על כל אחד ואחד מלבר דהוא א' ז' על [כל] אחד מלגו וכשהנרס עולין לאחד מתשעה באיסר בית שמאי
 אומרים הכל עשרה כלומר נאמן על השני ואינו נאמן על הראשון ובי"ח אומרים בודאי אחד עשר כלומר כשראה
 שהפירוש מעשר שני מצינו שכן ודאי שכל אוכל עליו אחד עשר כדאמרן אכל

עירוב

כל המעות הנמצאים בכל מקום בין ברגל בין בשאר ימות השנה ובירושלים בשאר ימות השנה חוץ מימות הרגל: כרי אלו חולין ואין חוששין להם שמה מעות של מעשר שני הם: אפילו דיגר וזב עם הכסף ועם המעות. שאין דרך לערבן יחד ואיכא למימר הללו מעות של מעשר שני שרגילין לחלל המעשר על דיכרי וזב. והבשאר שאינו מגיע לדיגר וזב מחלו על הכסף והמותר. על מעו של נחשת ומערבין אותן יחד אפילו הכי לא מיישין: מנא בתוקן. בתוך הכיס או הנרוד שמעות נמוגים בתוכו: הוא חולין. שאין דרך בני אדם להקדי' חרסין לנדק הבית ועל שם מה שנתוכו נכתב: הוא קרבן. כלומר הקדש: חולין לתוך קרבן והכל קרבן. ולא אפליגו דבין עליה דרבי יודה אלא בשל מתכת צלבד דכשל חרס מודו. שהוא חולין. ומתכתיבו קרבן והלכה כחכמים: יא קו"ף קרבן. הקדש: ד' דמאי לקוח מעם הארץ: בשעת הסכנה שגורו שלא לקיים המצות: שמות בני אדם הן. אותיות של ראשי שמות קו"ף קהת. ד' דניאל. ט' טוביה. והכל חולין: אשתקד היתה מלאה פירות תרומה ופינה ודבן סברי אם איתא דפינה לתרומה נמנרה הוה בריר ליה ולא היה מניח שם תרומה כתב שם. ואין הלכה כרבי יוסי:

ט כל המעות הנמצאים הרי אלו חולין. אפילו דיגר וזב עם הכסף ועם המעות ימצא בתוכן ורשוכתו' עליו מעש' הרי זה מעש': המוצא כלי וכתוב עליו קרבן ד' אומ' אם היה של חרס. הוא חולין. ומה שבתוכו קרבן ואם היה של מתכת הוא קרבן. ומה שבתוכו חולין. אמרו לו אין דרך בני אדם להיות כונסין חולין לקרבן: יא המוצא כליי וכתוב עליו קו"ף. קרבן. מ"ם מעשר. ד' דמאי ט' טבלי. ת' תרומה. שבשעת סכנה היו כותבין ת' תחת תרומה. רבי יוסי אומר כולם שמות בני אדם הם. אמר רבי יוסי אפי' מוצא חבית והיא מלאה פירות. וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולין שאני אומר אשתקד היתה מלאה פירות תרומה ופנה:

בפירות דמאי אם ראהו עושה (כן בפירות דמאי) אין חיוב אלא עשרה ואין נאמן על הראשון עכ"ל. והנתיקו גם כן הפירוש שהזכרתי ומפוכו בהקטיו. ובהא דבית הלל אימרים בודאי יא וכו' מסיים לו והאחד ממאה: ולא חש להזכיר כי אם הכלל עכ"ל. אך קשיא לי הלא קאמרין שאלו כל מה שיש בו עשר וכו' וכלומר והנותן על זה השעור לא יאכל לפי מה שאמר אינו צמק מתוקן וא' כמעורב' טבל ומתוקן והואך ויכל לאכיל כלום מהם ובל סגן לב' ש' דאינו נאמן על הראשון הלאך יאכל עשרה. משום דנאמן על השני והרי טבל דהראשון מעורב בו. ונ"ל לתרץ דהכי קאמר אחד עשר וא' ממאה יאכל בלא שום תיקון אבל האחרים המעורבים בו נריכין תקון כשאר דמאי ויעשה התיקון קודם שיאכל כלום ולבית שמאי לריך גם כן לתקן אלו העשרה גם כן תיקון דמאי. כן גראה לי ליישב והוא נכון. ולכן העתקתיו. כי על פירוש הרמב"ם יש לדקדק כמו שכתבתי בדבור המסמיל ואחד ממאה וכו' ובריש זה הדבור והיישובי שכתבתי אינם מחוורים כל כך. ואף על פי שראיתי בכ"ו סוף פרק ח' שכתב ונ"ל הנה ר"ש פירש משנה זו על פי הירושלמי. והקשה עליו הרא"ש ור"ש עצמו נתקשה בפירוש הירושלמי. ואליהו עתיד לפרשה. פירוש רבינו (היינו הרמב"ם) במשנה מחוור. ובר"ד עובדיה ז"ל לא כתב אלא פי זה אע"פי שצמקומות אחריו ד' כו למשור אחר

פירושי רבינו שמשון עכ"ל. הגם לא גלה קושיא הרא"ש אולי היה לה תירוץ כמו שמצינו בכתם מקומות להאחרונים שמהרצ"ה לקושיא הראשונה ומ"ש שהר"ש עצמו נתקשה וכו'. לא על הירושלמי הוה שבפירוש: הוה אלא אחר כך הביא ירושלמי שמדבר מזה הענין ומחדש בו דברי' על זה הירושלמי הוא שנתקשה הר"ש: ואנכי לא ידעתי איך יפרשהו הרמב"ם גם כן. והקרבן אליו שהיא קושיא הר"ש גם כן. ומשום כך לא הוצרך הכסף משנה לגלותה מכיון שהיא מבולה בדברי הר"ש עצמו. ומה שהר"ר עובדיה כתב לפירוש הרמב"ם אולי מפני שראה בפירוש שסיים בזה הלשון והוא ענין מוטלב מאד ועוד שהכסף משנה מביא ראיה מהר"ב אביא אני בהסך מהפירוש שהזכרתי שכתב מקומות כותב לפירוש הרמב"ם ולא לפירוש הר"ש ובכתב מקומות שכותב לפירוש הר"ש וכותב ג"כ לפירוש הרמב"ם ונכאן לא כתב אלא לפירוש הר"ש: מן המעות הנמצאים וכו' ועיין במשנה ב' פ"ו דשקלים: דרי' אלו חולין אפילו דיגר וזב וכו'. כתב הר"ב אע"פי שאין דרך וכו'. ומסיים בפירוש שהזכרתי שאלו היתה מעשר. הוה נותן בהם סימן. וכתוב עליו מעשר הרי זה מעשר. ולא נאמר שמהם חונון וזה החרס הוה מכלי שהיה בו מעשר נתון בתוכו וכתבו עליו מעשר הרמב"ם ועיין במשנה י"א: ידוא קרבן פירוש הר"ב כו וזר הקדש. ומסי' הר"ש כדכתב (נחמיה') על קרבן העזי. יא שבשעת הסכנה היו כותבין ת' תחת תרומה. מאי דסי' מ' ר"ס והוא הדין להינד' רבי יוסי אומר כולם שמות בני אדם הם. כמו תובל קין. מרם חודום אישרומי דבימנהוס. וכתיב הר"ש ולדבריהם דרבנן קאמר לכו לדלדיה אכי' כתב בו. קרבן תרומה. כל שחיבה שלימה. הא קאמר נסיפא אשת ד' היתה מלאה פירות ופינה ע"כ:

א"ת פ"י י"ח
ה"ל וז"ל ע
שם הלכה
ב כמות קו"ף
ע"י

פרק ה כרם

רבעי עיין מה שכתבתי במצנה ו' פרק ז' דפאה : ושל ערלה :

כתבתי התוס' בפרק מרובה דף ס"ט וז"ל ק"ג קשה ללא קטע

ערלה החל' ע"כ. ולא החליטו הקושטא לפי שיש לומר דעקר

טרקין ברבי רבעי מיירי משום דשייכי למעש' שני הואיל ואקרי קדש כמוהו' אלא אבג שהוכר דין הכיין מנאר נפ' כן דין כיין ערלה וקבר. ולפיכך אף טלפי שהערלה קודם בזמן לרבעי הואיל ולא נשנה בכלן אלא אבג לא ראה להקדימו' כך כ"ל :

בחרטות כתב הר"ב דכשורעים בה

אינה מוציאה כדי נפילה כלות' כדי זריעה כלושהא דמתניתין

ה' פרק ט' דבבא מניעה ודלא כלושהא דמתניתין דרוש פרק ה'

דפאה ודברי הר"ב הללו הם דברי התוס' דמ' מרובה (דף סט') ופרק

כסוי הדם [דף פח'] וטעמיהו דלא תקש' אמתי' דסוף ט' כסוי

הדם דמשמע דחרטות מגדל צמחים וע"ש. אבל לפי מ"ש

הר"ב שס כפירוש הרמב"ם דמתחלה קדם שיעשית חרטים

ראוי לגדל צמחים. אינו צריך למה שכתב כאן. ועוד דהכא

מפרס בלדמה שעוסין ממנו כלי חרס משמע שהיא גרועה

לצמיחה משאר אדמה. ולפירושו דהתם משמע דמגדלת

צמחי' כמו שאר אדמה : במה דברים אמורים בשביעית :

פירש הר"ב אבל בשאר שני שבוע הלעיטהו וכו' גמרא דפרק

מרובה (ובמסנה של הפירוש שהזכרתי הוא כן במסנה

עלמה) וכסוף הרמב"ם בפירושו ובחבורו פרק ט' מהלכות

זוהער שני ועיין מה שכתבתי במסנה ה' פירק' דדמאי :

הגל קט' פירש הר"ב לכשיהא נלקט. כ"כ התוס' במרובה :

דאי לא תימא הכי לא הוה תקנה להאכל בין ליקטתה לאמירה. וכן כתב הר"ש. וכתב עוד ולא שייך ברירה בענין

זה. כלומר דהא קיימת לן בדבורייתא אין ברירה כמ"ש הר"ב במסנה ד' פרק ז' דדמאי) הואיל ואינו חל החלול עד שיקלקט. וכשב

בפירוש שהזכרתי ומה שלא היו מחללים כל הכרם בפעם אחת. שפעמים היו רוצים להולי' מותר הפירות (לאכול) בירושלים

ע"כ : ב ב' פרק רבעי היה עולה לירושלים. כתב הר"ב מחוד שיאכל כל אדם כשע רבעי שלו וכו' לפי שסובר דכרם רבעי

לאו דוקא אלא הוא הדיון כל נטע וכדתיבין לקמן במסנה ד' כיצד פודין נטע רבעי וכו' וכמ"ש כבר במסנה ז' פרק ז' דפאה

(וכן כתב עוד במסנה ה' פרק ד' דערויות) וכן במסכת ביצה פרק קמא דף ה' כתב רש"י אהך מתניתין דהכא פלוגתא דפרק כיצד

אכרין אית תני כרם' ואית תני נטע' וכלומר דלדתי' נטע הכי נטע' אייריין זמן סתם מתניתין ו' פ"ב דבבא מניעה

דאמר נטע רבעי' אבל הרמב"ם בפרק ט' מהלכות מעשר שני כתב ענבים של כרם רבעי עולין וכו' ושאר כל הפירות אפילו

בזמן בית המקדש נפדין סווד לחותה' וכתב עליו הכסף משנה בירושלמי שמתחלה לא בזרו אלא על הענבים עכ"ל וז"ל

אמר רבי הילא בראשונה היו עושין יין בטהרה לנסכים. ולא היו ענבים מנויות התקינו וכו' ולרש"י והר"ב יש לומר שסוברים

דמתחלה היתה התקנה על ענבים מטעם הנסכים. ואחר כך היה התקנה על כל הפירות מטעם שאמרו בבבלי בביצה וראש השנה

דף ל"א בשם ר' יוחנן כדי לעטר שוקי ירושלי' בפירות ומשע בכל פירות דמה לי עטור השוק בענבים מה לי שאר פירות. ועוד

בפירות סתמא קאמר. וגם ר' יוחנן גופיה איסור מריה דגמ' יירושלמי : הלך מפרשים דמתניתין דהכא אע"ג דתני כרם רבעי

לא עבידא

יב הכי אלו חולין מה שאנא הוה חולין שאני אומר מעשר שני

ניטל : הוה שם מנה. אחר לו אביו הכי שם מנה של מעשר

שני ומנא מאתים מנה ויעשר. ומנה חולין. ולא אמרין

המנה של מעשר ניטל ואינו אח"כ : מאתים ומנא מנה :

אמר לו אביו הכי שם מאתים ומנא מנה המנה שחנא מעשר :

ומנא מנה המנה שחנא מעשר : פרק ה כרם רבעי :

אוקו. בונים אלו כיין וסיון שיכירו שהוא כרם רבעי ועשין

פדיון : בקיזות. גבשושית ורבינו אדמה סיונא כאלמה

מה אדמה דאיכא הכאה יגיע שהיא עושה פירות אף היא נמי

כי מערקי שרי לאתקנוי מיניה : ושל ערלה בחרטות. באלמה

שעושים ומזנו כלי חרס סימנא בחרטות זו דלית בה האא

דכשורעי' בה אינה מוציא כדי כפילה' אף זוזאין בה הכאה :

ושל קברות. שלא יכנס שם כסן וזויר : כסיד. סימנא שהסיד

לכן כעצמות : וממנה ושופך. מתהלת הסיד בזיוס, כדי

שיחלבו יתר' ושופך על הקבר. כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית. שהכל

הפקד ונוטלים בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים. על

בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור : והננועים

המדקקים על ענבים כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו

מניחין המעות קודם לקטתה ואומרים כל הנלקט לכשיהיה

נלקט יהא מחולל על זה : ב כרם רבעי יש לו דין מעשר

שני וצריך להעזות הפירות לירושלי' ולאכלן שם. הם

או פדיוס :

אמטיות

ממשניות אחרות דתני נמי כרס רבעי • ומתלי תליין בפלוגתא דאית דתני וכו' • וכדני דלני כי בקט רבי יוחנן כסס
 דספר כמאן דאמר דתני נטע רבעי • וכו' • צ"ב שאל לפרש להנכה מפרש נמתיקין כמאן דתני נטע רבעי • דהנכה הלכתא
 אצל להרמב"ם ספוסק במתניתין דהנכה כרס רבעי דוקא • צריך לומר דפירוש דנקט ר' יוחנן ניינו פירות דכרס
 וזירושלמי דר"פ • וזנא שאל לר' מה נחני כרס רבעי • או נטע רבעי • אדר לון כקון שאלון לרבי יצחק רובא דנחנת

ליה כל מתניתין • נפקין ושאלין
 ליה א זר לון קדמיה כרס רבעי •
 ותנינא נטע רבעי וכו' • דרובא
 לומר זו המטע ומטעם • דרבי
 יוחנן שתימה המקנה לבסוף על
 כל הפירות ומיהו י"ל נמי דר"ל
 מתניתין ד' ו' ו' • שסס נשנה
 נטע רבעי וזין כך וזין כך קשיא
 למה קתני פעם כרס • ופעם

**תחומה • אילת מן הדרום • ועקרבה מן
 הצפון • לוד מן המערב • והירדן מן
 המזרח • וישורבו הפירות התקינו שיהיה
 גפדה סמוך לתחומה • ותנאי היה הרבר
 שאימתי שירצו יחזור הרבר לנכות שיהיה
 רבי יוסי אומר • משחרב**

ותקנו חכמי' שמהלך יום (אחד)
 כל סביבות ירושלים יעלו
 ספירות (עלמס) לירושלים
 כדי לעטר שוקי ירושלי' בפירות
 מתוך שיאכל כל אדם נטע רבעי
 שלו • יתמלא השוק שאר פירו':
 שיהא כפדה סמוך לתחומה •
 אפילו כרס הסמוך לתחומה •

שאימתי שירצו • אם יתמעטו הפירות •

משחרב

נפע • אלא ודאי דהיינו טעמא שיש פלוגתא התנאים ושנה
 ר' פעם כזה ופעם כזה • ובהני נראה לי לישב גם כן אמאי
 השיב רבי לזוגא שיאכל לרבי • יצחק שהמשניות בחוגות
 ומלודות אללו וכדי רבי חדרם • ואם הוא לא ידע רבי יצחק מנא ליה • אכל לזה סתבתי דרבי לא רצה לכתום כחד ומשום
 שכי פעם תנא כרס ופעם תנא נטע • אכש' ש' שנה ממנו איוו היא ששנה כך ומיהו היא ששנה כך • שמעתי שלא היתה
 נפקותא להלכה מכיון שלא תתם כחד נא רצה להכריד עליון כשיהיה בקי • כך • ודומה לדאמר רבי חייה לרבי' (שבת ג') • בר
 פתחי כי קאי ר' כהא מכנת לא השייגיה במכנת אחריתי לפי שהיה טרוד ב' נור הבכנת היתה מה שאין בן רבי יצחק שלא היה
 ליה סרדא • ודע רבי ביה שהיו מובחנות אללו כל הבשיות היאך בן שני' ת' אע"ג דלא נפקא מינה מדי להלכה •

ותנאי היה בדבר שאימתי שירצו יחזור וכו' • פירש הר"ב שאם יתמעטו הכירות • וכן כתבו הרמב"ם • וכו' • ולא כגי
 בצפול פעם האיסי • ונראה לי טעמא מדמסקינן בסרק קמא דביצה דכל דבר שבמנין צריך מנין אחר להקירו •
 ופירש רש"י אפילו אירע דבר שאהיה יכול להורות בו היתר ולומר אין תקנת מנין כי אשקן עומדת אפילו הכי אסור עד שהקירו
 חכמים בפירות בקבוצ חכמים ע"כ • והואיל ואין שום דבר שבמנין מהבטל בעלמו וצריך מנין אחר להקירו • וחששו להתקיים
 שזא אותו המנין שיבא אחריהם לא יבין גדולים מהם בחכמה ובמנין • וכן בדרך קמא דעדות אין יכול לבטל דברי ב"ד חכרו
 אלא כ' היה גדול ממנו בחכמה ובמנין • לביך המהקני' ענין הטילו ת' א' בדבר להחזיר לכמות שהיה לכשיבטל הטעם דהשתא
 הנתקיים עלמס הם המבטלים התקנה בהבטל הטעם • וכדור' א' ש' הרמב"ם בפרק ב' מהלכות ממזרים אפילו בטל הטעם
 שבגללו גזרו הראשונים או התקינו אין האחרונים יכולים לבטל עד שיהיו גדולים מהם ע"כ • שמא שנה זו למד כן דמדאזכרו
 לתנאי שזע ושינה שצריך שיהו המבטלים גד לים מהמתקיים אפילו אם נתבטל הטעם • והראב"ד שהשיג עליו ואומר שכל שנתבטל
 טעם התקנה א"צ שיהיה ב"ד המבטל גדול מן המתקיים • נראה שמפרש למשנתנו דתנאי היה שיחזור וכו' כל אימתי שירצו אפי'
 כשעדין ל' נבטל הטעם • ואם תאמר בין להרמב"ם וכי עיהו בין להראב"ד מה היה צריך כלל לתנאי שחרי התקנה שיא'
 נפדה וכו' אינה תקנה אלא דין הורה הוא שאין לנטע רבעי א"א דין רעשר שני • ומעשר שני פודה סמוך לתחומה כדלעיל בפ"ג
 משנה ז' ס' • ואם כן זאת התקנה שיהא נפדה • אינה אלא עקרת התקנה הקודמת שיעלו לירושלים ולא יפדו • ועקרת העמידו
 הדבר על דין תורה • ומעט ודאי הרשות נתונה לכל ב"ד שכל דור ודור לתקן כטוב וכישר בעיניהם לעלות לירושלים אם יום
 או יומים פחות ויתר כמו שהראשונים תקנו במהלך יום • ונראה לי דמתניתין דייקא דתני התקינו ומאי התקינו הא לא הוה לא
 בטול ועקרת התקנה הראשונה • אלא ודאי דהתקינו תקנה שיהיה נפדה ולא יעלו כלל • לפי שרבו גפירות ואין קנה • וכיוצא בו
 מאלו לרבי יהודה גם פ"ד דבבא מניעא (דף ס') • סביר לא יחלק התנאי קליות וכו' • ולא יפחות השער • הרי לסברתו
 ראוי לתקן שלא יפחות השער • ונראה דהיינו סברת רבי יוסי שחולק לפי שהיא סובר כחכמים דפליגי על ר' יהודה ובברי אור
 לטוב להספית השער • ולפיכך אומר שהתקנה היתה מפני שחרב הבית • ור' יוסי נמי הוצרך תנאי מפני שהתקנה היתה שלא
 יהיו רשאים להעלות כדי שלא לעטר שוקי ירושלים הנתונה בידי האויבים • ואף אם יבטל זה הטעם שיבנה בית המקדש במהרה
 בימינו • ולא יהא אותו בית דין שבאותו דור רשאים לבטל כי אולי לא יהיו גדולים מזה הבית לין • כי בצפן בית המקדש קודם
 למלכות בית דוד כדאיתא בירושלמי אמנהיתין • וכל שכן קודם לתחיית המתים ופנה ודאי קשיא להראב"ד דהואיל והתנאי עלמו
 לא היה אלא לכשיבנה בית המקדש • ומיילא בטל הטעם ואם כן מה צורך לתנאי • וגם בזה יש לי להליך בעדו אזה הירושלמי
 שכתבתי שנית הנוקדש עמיד להבנות קודם למנכות בית דוד • ומלא סעד מנכות בית דוד יהיה לאויבים קצת ממסלה עליו •
 וכמו שהיה בתחלת בית שני • ובטלו האויבים בנו והיו בירושלים • עדין לא נתבטל הטעם לגמרי • לפיכך הוצרכו לתנאי
 שהפית דין שבאותו דור יחזרו הדבר לכמות שהיה על פי זה התנאי • ולפי מה שכתבתי דת"ק איתא כרבי יהודה

ציון שניתן לו במתנה. כשהוא כמדר דאלו לא יזרע סגמור
 ויבולו הא סברי בית הלל דמזון גזיה הוא כמעשר ואין
 יכולין ליתן אותו במתנה: ו' ערב יום טוב הראשון של פסח
 וכו'. דכתיב (דברים י"ד) מקצה ג' שנים תוציא את כל
 מעשר תבואתך ונאמר להלן
 (שם ל"א) מקץ שבע שנים
 צמועד שנת השמיטה בחג הסוכו
 מש להלן רגל אף כאן רגל אי
 מה להלן חג הסוכות אף כאן חג
 הסוכות ת"ל (שם כ"ו)
 כי הכלה לעשר רגל שכל המעשרות
 כלין בו ופי אומר זה
 פסח שאין פירות של שנה
 שלישית נגמרים להיות נלקטים
 לכן עד שיבוא פסח של שנה
 הרביעית וכן של שנה ששית
 עד שיבוא פסח של שנה
 שביעית: תרומה

ובין שניתן לו במתנה: ו' ערב יום טוב

ובין שניתן לו במתנה. פירש הר"ז כשהוא כמדר דאלו
 לא יזרע סגמור ויבולו וכו' אין יכולים ליתן אותו
 במתנה. בגמרא פרק ג' דקדושין דף כ"ד בגון דיהיב ליה
 כשהוא כמדר. ודלא (כרבי יוסי) דאמר כמדר פרי
 לענין ערלה ומשמע דדוקא
 סמדר אבל בוסר לא: הואיל
 דלענין ערלה הוי פירי לרבעי
 נמי הוי פירי ואף על גב
 דאחיקא למעשר שני (ועיין במשנה ה' פרק קמא דערלה)
 ולענין מעשרות בוסר לא הגיע לעונה המעשרות כמ"ס
 הרמב"ם בפרק ג' מהלכות מעשר: יש לומר דלחומרא דינו
 כערלה דביתרא דאסורא דערלה גיהו ומעלה הוא בא
 כמ"ס צבייטתא דביתא ברבנא ה' פרק קמא דערלה
 והרמב"ם נחזרו כתב אינו נקנה במתנה אלא אם נתנו
 בוסר וכתב עליו הכסף משנה דיש לתמוה דעד כאן לא שרינו
 אלא סמדר ולא בוסר ואין לומר דטעמא דשרינן כמדר משום
 דאינו פירי ובובר נמי אינו פירי שהרי כשהגיע לכסול הלזן
 מדרבין עליו צורה פרי הפך ול"ע. ע"כ. וכלומר ולא
 הוי לסתמו ולכתוב בוסר בהסם. דמשמע דכל בוסר אזילי גיע
 כפול הלזן נקנה במתנה ועוד קשה לי דבפרק ה' מה' נזיר
 כתב הרמב"ם בפירוש דבוסר הוא פירי ונראה לי דלפי
 מה שכתב בפירוש ונראה התקיים המתנה נמערר אלא אם
 כן נתנו הפירות קודם שיבואו לעונה המעשרות
 דלא קשיא ולא מידוי דהא כתב בפ"ג מה' מעשר פירות
 שאין ראויין ללכילה מקטנן בגון הבוסר וכיוצא בו אינו
 חייבין במעשר עד שידלו ויעשו לכולם כמדר ויקרא כ"ו)
 מזרע הארץ מפני הפך עד שיעשו פירי ע"כ. וסייעתא
 לדבריו דר"פ שלישי ממם ביכורים בירושלמי שביאו הרמב"ם
 והר"ז בפירושם הנה הבאתי לתראשית כרי בשעת
 הבאה לר"ך שיהא פרי ולא בשעת הפרשה אלא
 אפי' בוסר הרי שבובר אינו פירי ומו' כתב הרמב"ם
 הענינים משיראו הארץ שלהם מנחוץ ע"כ. והשתא
 אם זה שיראה הארץ מנחוץ הוא הבוסר שהגיע כפול
 הלזן וכו' פרי לברכה א"כ כמו שסוטה בהלכות מעשר
 וקראו בוסר סהם ורובה לומר כל שלא הגיע לכסול
 הלזן הכי נמי הכא לענין נטע רבעי קורא לבוסר סהם
 לשלא הגיע לכסול הלזן ואם שיראה הארץ מנחוץ גדול
 יותר משהגיע לכסול הלזן. אחתי שפיר קאמר
 בוסר דנקנה במתנה לפי טעמו דיהיב דכל שלא בא
 לעונה מעשרות לא הוי ממון גבוה והא דבגמרא
 נקט סמדר לרוביה דמילתא נייט כמדר בעדין אינו כרי
 כלל אפי' לברכי דלא בוסר שהגיע לכסול הלזן הוי פירי
 לענין ברכה: אע"ג דלפוס קושטא דמילתא אינו
 בוסר שהגיע כפול נקנה במתנה: משום דהואיל
 ועדין לא הגיע לעונה המעשרות אינו ממון גבוה
 מכל מקום בירדה לא נחית הכתא אלא לומר דשיך
 מתנה בנטע רבעי ונקט מלתא דרווחא והיינו סמדר
 דלכילי עלמא לא הוי פירי אלא (לר' יוסי) והשתא
 דברי הר"ז יכולין להתפרש כדברי הרמב"ם ועיין
 בפירוש משנה ו' פרק קמא דערלה ומה שכתבתי
 שם. וכדברי הר"ז במשנה ו' פרק ג' דעוקלין מוכח
 כמו שכתבתי באהרונה ועיין סוף פרק ג' דגיטין:

א"י י"א פ"א פ"א
 ת"ס ו"ז ט"ט
 י"ד ס"ו מ"א
 קמ"ד

מ"א

י"א

וכתב עליו הכסף משנה דיש לתמוה דעד כאן לא שרינו
 אלא סמדר ולא בוסר ואין לומר דטעמא דשרינן כמדר משום
 דאינו פירי ובובר נמי אינו פירי שהרי כשהגיע לכסול הלזן
 מדרבין עליו צורה פרי הפך ול"ע. ע"כ. וכלומר ולא
 הוי לסתמו ולכתוב בוסר בהסם. דמשמע דכל בוסר אזילי גיע
 כפול הלזן נקנה במתנה ועוד קשה לי דבפרק ה' מה' נזיר
 כתב הרמב"ם בפירוש דבוסר הוא פירי ונראה לי דלפי
 מה שכתב בפירוש ונראה התקיים המתנה נמערר אלא אם
 כן נתנו הפירות קודם שיבואו לעונה המעשרות
 דלא קשיא ולא מידוי דהא כתב בפ"ג מה' מעשר פירות
 שאין ראויין ללכילה מקטנן בגון הבוסר וכיוצא בו אינו
 חייבין במעשר עד שידלו ויעשו לכולם כמדר ויקרא כ"ו)
 מזרע הארץ מפני הפך עד שיעשו פירי ע"כ. וסייעתא
 לדבריו דר"פ שלישי ממם ביכורים בירושלמי שביאו הרמב"ם
 והר"ז בפירושם הנה הבאתי לתראשית כרי בשעת
 הבאה לר"ך שיהא פרי ולא בשעת הפרשה אלא
 אפי' בוסר הרי שבובר אינו פירי ומו' כתב הרמב"ם
 הענינים משיראו הארץ שלהם מנחוץ ע"כ. והשתא
 אם זה שיראה הארץ מנחוץ הוא הבוסר שהגיע כפול
 הלזן וכו' פרי לברכה א"כ כמו שסוטה בהלכות מעשר
 וקראו בוסר סהם ורובה לומר כל שלא הגיע לכסול
 הלזן הכי נמי הכא לענין נטע רבעי קורא לבוסר סהם
 לשלא הגיע לכסול הלזן ואם שיראה הארץ מנחוץ גדול
 יותר משהגיע לכסול הלזן. אחתי שפיר קאמר
 בוסר דנקנה במתנה לפי טעמו דיהיב דכל שלא בא
 לעונה מעשרות לא הוי ממון גבוה והא דבגמרא
 נקט סמדר לרוביה דמילתא נייט כמדר בעדין אינו כרי
 כלל אפי' לברכי דלא בוסר שהגיע לכסול הלזן הוי פירי
 לענין ברכה: אע"ג דלפוס קושטא דמילתא אינו
 בוסר שהגיע כפול נקנה במתנה: משום דהואיל
 ועדין לא הגיע לעונה המעשרות אינו ממון גבוה
 מכל מקום בירדה לא נחית הכתא אלא לומר דשיך
 מתנה בנטע רבעי ונקט מלתא דרווחא והיינו סמדר
 דלכילי עלמא לא הוי פירי אלא (לר' יוסי) והשתא
 דברי הר"ז יכולין להתפרש כדברי הרמב"ם ועיין
 בפירוש משנה ו' פרק קמא דערלה ומה שכתבתי
 שם. וכדברי הר"ז במשנה ו' פרק ג' דעוקלין מוכח
 כמו שכתבתי באהרונה ועיין סוף פרק ג' דגיטין:

ז ערב יום טוב הראשון של פסח והרמב"ם בפרק אחד עשר מה' מעשר שני העתיק ערב יום טוב האחרון והכסף משנה
 הביא ראיה לגירסתו מן הירושלמי דפריך ויתודה ביום טוב הראשון של פסח כדי שיהא לו מה לכול דרגל ויתודה
 בשחרית עד כאן מזה הוא לכול. ואם איתא שהביעור היה מערב יום טוב הראשון הרי לא היה מה לאכול ברגל עכ"ל.
 וא"ת מאי משני הירושלמי אדפריך ויתודה בשחרית דעד כאן מצוה הוא לכול. הרי ביער הכל מערב יום טוב דאין לומר
 דפריך אשחרית של יום טוב הראשון דאכתי תקשה ויתודה ביום ראשון של חול האועד: ונראה לי דהכי קאמר דמצוה הוא לאכול
 עד כאן שכל שלא ילא המוגד יכול לקיים מקצה וגומר צמועד ולפיכך לא התקינו להתודות שחרית אבל לפי שביום טוב אי אפשר
 לבער והששו אם ישייר ליום טוב ולא יאכלנו שלא יוכל לבער ולהתודות לפיכך אמרו לבער מערב יום טוב ומפני שעדין לא ילא
 המוגד והיה ראוי לכול עדין לכך לא התקינו הידוי עד למתקה (כדלקמן משנה י') והא דמתן במשנה ה' פ"ד דאגילה כל היום
 פשר לידוי מעשר היינו שאם התודה ילא ידי וידוי אחרי שכבר ביער מערב יום טוב אבל חכמים התקינו צמחה מהטעם של
 הירושלמי. ולהר"ז בפירוש משנה י' גירסת הפסח נכונה. ואין מן הירושלמי קושיא. ונסדר משנה שביירושלמי לקמן במשנה
 י' לא גרסינן אלא צמחה ב'ט ולא גרסינן האחרון מזה מוגד דהכא גרם האחרון ולא הראשון אף על פי שבסדר המשנה
 הירושלמי גרם הכא הראשון. מכל מקום מהיך דלא גרם במשנה י' כלום א"כ אקמייתא סמכה וממילא דנקמייתא דהיינו הא
 דהכא על כרחין הירוסא האחרון. כך דן לפני בני האלף מהו ר' אברהם שי' ודבריו נכונים: של

עשור שאני עתיד למוד • מעשר ראשון שאני עתיד ליתן
מפירות שיש לי בבית נתון ליהושע • לוי היה ותרומה
גדולה לא נתן עתה משום דתרומה מפרישין אותה בגורן
[כדתנא] שאי אפשר לגורן שיעקר אלא אם כן תרומה

תרומה גדולה וכבר הפריש
אותה בגורן • ומקומו מושכר לו
לוי • ומקום המעשר אגב קרקע •
עשור אחר • מעשר עני נתון
לעקיבא בן יוסף גבאי של עניים
היה • עשור שאני עתיד למוד •
מעשר מן המעשר שאני צריך
ליתן לכהן מן המעשר שנתן לי
רבן גמליאל נתון לאלעזר בן
עזריה • ככן היה והוא עשירי
לעזרא • ונתקבלו שטר זה מזה
רבן גמליאל קבל שטר מקומו של
מעשר ראשון מרבי יהושע •
ושכר מקומו של מעשר עני מר'
עקיבא ורבי יהושע קבל שטר
מקום מעשר מן המעשר מרבי
אלעזר בן עזריה ונקבה לכל אחד
מקום המעשר הראוי לו בכסף
שנתן למשכיר ששכירות קרקע
נקיט בכסף • י דיוס טוב
האחרון היו מתודין • ולא היו
מתודין ב"ש ראשון מיד אחר
הביעור כדי שיהיה לו מה יאכל
ברגל • הלכך ערב יום טוב
ראשון היה מצער ומשיי' עד יום

אחרון • זה מעשר שני ונטע רבשי' שקראו קדשו' מעש'
לוי • כלומר מעשר ראשון וגם נתתיו זו תרומה גדולה • וגם
תוספות הוא משמע וגם נתתיו ללוי מן ממה שנתתי לכהן מן
הבית זו מלה' שהיא נתרמה מן העסה בתוך הבית: יא ולא מן
הקלוש על המחומר וכו' דהיינו מן החיוב על הפטור ומן הפטור
על החיוב ולא ין החדש על הישן • דכתיב (יברים י"ד)
היוצא השדה שנה שנה ולא
משנה

עשור שאני עתיד למוד נתון ליהושע
ומקומו מושכר לו עשור אחר שאני עתיד
למוד נתון לעקיב' בן יוסף שיזכה בו לעניים
ומקומו מושכר לו • אמר ר' יהושע עשור
שאני עתיד למוד נתון לאלעזר בן עזריה
ומקומו מושכר לוי • ונתקבלו זה מזה שטר:
י במנחה ב"ט האחרון היו מתודין • כיצד
היה הוידוי ביערתי הקדש מן הבית
(יברים כו) זה מעשר שני ונטע רבשי' • נתתיו
ללוי זה מעשר לוי • וגם נתתיו זו תרומה
ותרומת מעשר • לגר ליתום ולאלמנה •
זה מעשר עני הלקט והשכחה והפאה •
אף על פי שאין מעכבין את הוידוי • מן
הבית זחלה • יא ככל מצוהך אשר
צויתני • הא אם הקדים מעשר שני לראשון
אינו יכול להתודות לא עברתי ממצותיך •
לא הפרשתי ממין על שאינו מינו • ולא
מן התלוש על המחומר ולא מן המחומר
על התלוש ולא מן החדש על הישן • לא מן
החדש

עשור וכו' נתון ליהושע • ככר הר"ב לוי יהיכו' • ואם
תאמר הא קכס עזרא (כמ"ש הר"ב במשנה ט"ו)
ויש לומר כר"ע דאמר קודם קנס דוקא ללוי ואחר קנס לכהן
וללוי כדאמר בפרק ב' דקטובות חוס' דבבא בתרא דף פ"א •
וביקומו מושכר לו • פירש
הר"ב ויקנה המעש'

א מ"פ"א תה"ז
חפסר שכי ונ"ר
שופט י"ד
אלא סע' קה"א
ב פ"ט ה"ב
ר ש"ס ג' ק"א
ד מ"ט ס"ג
טו ט"ז ס"ג

אגב קרקע • בפרק קמא דבבא
מזיעא דף י"א עמוד ב' • ועיין
במשנה ז' פרק ב' דב"ב • ופר"ך
וכי לא היה להם סודר לקנות
ממנו המעשר בחליפין • ומסיק
מתנות כהונה נתינה כתיבה
בהו' חליפין דרך מקח וממכר
הוא • מטלטלי אגב מקרקעי
נתינה אלימתא היא • והרמב"ם
בפרק י"א מהלכות מעשר שני
כתב שאין מקנין מעשר בחליפין
וכתב הפס"ק משנה ו"ל נראה
שלמד מן מהך עובדא וכו' ע"כ
אשתמיטתיה דגמרא ערוכה
היא •

ונתקבלו זה מזה שטר •
כתבו תוס' דלא
חליפין אין שכירות נקנה
בחליפין • והרא"ש כתב דכיון
שעל ידי חליפין לא היה יכול
להקנות כדמפרש בגמ' • (כמו
שכתבתי) אלא היה צריך
להקנות להן אגב קרקע יותר קל
להן פרוטה לשכר מקנין חליפין •

י במנחה דיוס טוב האחרון • משום דאין זמן מאוחר
דיוס טוב אלא מנחה האחרון • ואיחרוהו
לוידי כל עוד שיכולים לאחרו • מטעם הירושלמי שהבאתי
במשנה ו' • ומכאן ראינו גדולה היא אלי • שאין מחוייבין
בסעודה שלישית דיוס טוב • דלא כסוברים שגם דיוס טוב
מחוייבים כמו שכתב באורח חיים סימן תקכ"ט • שהירושלמי
אומר על של שזרית עד כאן מצוה לאכול •

מתודין כתב החכם מהר"ר עובדיה פפורנו בפרשת כי
צבא שהודיו על שבתאיכו ובעונות אבותינו הוצרכנו לבער הקדש מן הבית לבלתי תת הוהם לזכורות שהיו ראויים
לתרומות ומעשרות כאמרו (יחזקאל ב') ואטמא אותם במתנות בהעביר כל פטר רחם • ויאמר וגם נתתיו ללוי כמו ואע"פ
שנתתו ללוי וזולתו כמגותיך אע"פ כי אני מהפלל השקיסה לטובה במקום ההשקפה לרעה הראוי לעוני עכ"ד • זה מעשר
שני • עיין מה שכתבתי בשם הרמב"ם במשנה י"ג • זו תרומה ותרומת מעשר • לשון הר"ש • ובירושלמי דייק מדלא תני
צבורים שמע מינה ר' שמעון היא דתכן וחייבים בביעור ור' שמעון פוטר • (בפרק ב' דצבורים ולעיל משנה ו') דהא לא
תני להו בהדי תרומה ותרומת מעשר משום דכלל תרומה נינהו דצבורים אקרו תרומה כדדרשינן ותרומת ידך אלו צבורים
עכ"ל • ורונה לומר דאי איתא כרבי שמעון אתא שפיר דלא תנא להו משום דהו כלל תרומה שנתנין לכהן כמו התרומה
אבל לרבנן מתעבדים הוי ליה למתני • ונראה להביא שצריך להיות והא דלא תנא וכו' • אף על פי שאין מעכבין • הרמב"ם
בפרק י"א כתב אף על פי שאין לקס שכתה ופאה מעכבין • יא אם הקדים מעשר שני לראשון עיין במשנה ו' בפרק דתרומות:

מלברך ומלהזכיר שמך עליו
 מברכין גורם ומלהזכיר [שזך] ומלכותך עליו
 לרבי יומאן דאמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה אבל
 העם כתבו דאע"פ תנא פירושא לרבי וליזל ונתמיהו על
 המזרחי ורבינו בגור אריה
 שכתבו על מיה שפירש"י בפרשת
 כי תבא ולא שכתתי מלברךך על
 הפ"ט מעשרו"ש"ל שכת והודא'
 דאלו מוסח ברכה אנשי כנסת
 הגדולה תקנוה ומדברין הוא .
 ואמר המזרחי שזאת המשנה
 שאומרת מלברךך ומלהזכיר שמך
 מסכים עם זה הפ"ע על דברי רש"י
 ואיך תסכים עם זה הפיר' אחרי
 שהגמרא מיייתי למשנה זו
 אפלוגתא דרב ורבי יומאן בכל
 ברכה שאין בה שם ומלכות אלא
 הכון דרש"י נוסח הכרכה קאמ'
 וכן הוא בהדיא בפירש"י
 בפרק כ"ד מברכין דף מ"ו"ל
 ומלברךך ברוך אשר קדשנו
 במצותיו וזונו להפריש תרומה
 ומעשר ע"כ"ל ופ"ג דמדברין
 היא אסמכתא אקרא דמי גריעא
 פרכא לאסמוכה אקרא משאר
 דברים דמדברין שהסמיכות
 על המקראות : יב ולא נתתי
 לאוננים אחרים . לא ידעתי
 מתמי מפיך להא' דלמא למת
 דוקא : ושמכחתי מצטין הדגוש
 הש"ן בחיר"ק והמ"ם דגמשה :
 יב כ"ד וכו' . [אפי' במקום
 שאינו זכת חלב ודבש .

א ב פות א :
 ע"ג
 ב פ"י ופ"ד
 פס
 ג פ"י פס"ג י'
 ד פ"ה פ"ג פ"י'
 ה פ"ה פ"ג פ"י'
 ו פ"ג י'

החדש . ולא שכתתי "לא שכתתי
 מלברךך ומלהזכיר שמך עליו : **יב** לא
 אכלתי באוני ממנו . הא אם אכלו באינה
 אינו יכול להתודות : ולא בערתי ממנו
 בטמא . הא אם הפרישו בטומאה אינו יכול
 להתודות : ולא נתתי ממנו למת . ר"א
 לקחתי ממנו ארון ותכריכים למת . ולא
 נתתי לאוננים אחרים . שמעתי בקול ה'
 אלהי הבאתי לבית הבחירה . עשיתי בכל
 אשר צויתני . שמחתי ושמחתו בו : **יג**
 השקיפה ממעון קדשך מן השמים . עשינו
 מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה
 שהבטחתנו . השקיפה ממעון קדשך מן
 השמים וברך את עמך ישראל בבני ובכנות
 ואת האדמה אשר נתת לנו בטל ומטר .
 ויולדות בהמה . כאשר נשבעת לאבותינו
 ארץ זבת חלב ודבש . כדשתתן טעם
 בפירות : **יד** מכאן אמרו ישראל וממזרים
 מתורים אבל לא גרים ולא עבדי משוחררי'
 שאין להם חלק בארץ . ר"מ אומר אף לא
 כהנים וילדים שלא נטלו חלק בארץ ר"י וסי'
 אומר יש להם ערי מערש : **טז** יוחנן כהן
 גדול העביר הודיות

משה זו על של חבתה : ולא שכתתי מלברךך ומלהזכיר
 שזך עליו . לפי שמברכים להפריש תרומה . וכן על מעשר
 ראשון ושני ומעשר עני . ולפ"ד מעשר שני ולחלה . על
 כל מברכים : יב לא אכלתי באוני . כל יום המיתה הויה
 חגיגות דאורייתא ואפי' לאחר
 קבורה . ולילה שלאחר יום
 המיתה הויה חגיגות דרבנן .
 וכן יום קבורה שאינו יום
 המיתה הויה חגיגות דרבנן :
 לא לקחתי ממנו ארון ותכריכין
 למת . וכפ"י גונא אפי' ל יאסור
 שהיו אסור לקנות מלבש
 וכיוצא בזה ממעשר שני כדתנן
 לעיל סוף פרק קמ"א כל שהוא
 חוץ לחילה ושתיה נספיה אם
 לקח יוכל כגדול ולא נקט הכא
 ארון ותכריכים אלא לאשמועי'
 דלא מצעיא אס"ך ממנו למת
 שאינו יכול להתודות דכתיב
 ממנו מבופו של מעשר אלא אפי'
 קנה ארון ותכריכים דלא נתן
 מבופו של מעשר על מת יאסור
 יכול להתודות : יד מכאן אמרו
 מדכתיב ואת האדמה אשר
 נתת לנו : יש להם ערי מערש
 ויכולים להתודות על המעשרות
 שבידיהן ממגרש הערים שלהן
 והלכה כר"י : טז יוחנן כהן
 גדול . שזש בכהנה גדולה
 אחר שמעון הצדיק :
 פעביר

לשון הפירוש שהזכרתי וכתב הרמב"ם וז"ל וזה הדרש שהוא דורש בכלן זו הפרשה מלה במלה
 אין רצונו שיאמר אדם זה בשעת הודו . אבל יודיענו בכלן על דרך הפירוש ענייני זאת הפרשה אבל בשעת הקריאה אינו קרא
 הדרשה בלשונה כמו שנתנה ע"י הנביא וזה מבואר מאוד עפ"ל : יד ישראל דאלו כהנים ולוים פליגי בהו ר"מ ור' יוסי
 בסיפא : טז העביר הודיות הזעשר . פירש כר"ב לפי שזעורא קנס את הלויים . ונדחקו התוס' בפרק ב' דכתובות דף כ"ז
 עמוד א' למנוח קרא דמוכח מיניה דעורא קנס את הלויים . ומפני כן נדחקו לפרש הכתוב בעורא (נחמיה') וזהו הכהן ב' אהרן
 עם הלויים בעשר הלויים דהכי קאמר כשיבואו הלויים לחלוק בבית הגרנות יבאו הכהנים עמהם . וכרבי עקיבא דכתבתי לעיל
 במשנה ט' . לראש"ע (דבחר) קנסא דוקא לכהן לא משמע מהאי קרא דליכא למימר עם הלויים דקאמר קרא היינו לקבל מהם
 מעשר ראשון משלה' דהא משלה' לא קנס עורא כדמוכח בפרק הזרוע [דף קלא:] . ויש לומר דלראש"ע לא נמנעו הלויים מכל
 וכל מליך לבית הגרנות לחלוק במעשר כדאמר בסמוך דלמא אקרי ויחיב . כל שכן בימי עורא שעדין לא פשט קנס : שאין
 הולכים בבית הגרנות ולכך נאמר שילכו הכהנים עם הלויים . והר"ר יוסף פירש מדכתיב במלאכי (ג) הביאו את כל המעשר
 כל בית האוצר דבית האוצר היה לשם שתיקן עורא להניח שם תרומת כהנים כדכתיב בעורא (נחמיה') . וכיון שאמר להביא
 שם המעשר א"כ של כהנים הוא דקיימא לן בפרק קמ"א דמגילה דף ע"ו) דמלאכי זה עורא . והר"ר אלחנן הקשה דכסוף עורא
 משמע שהמעשר היה ללוים דכתיב (נחמיה י') ואלעה כי מתנת הלויים לא נתנה להם ויברחו איש לשדהו הלויים והמשוררים וגו'
 משמע שהלוים ומשוררים היו חולקים וצריך לומר דזה היה מקמי דקנסנהו עורא . אך קראי לא מוכחי הכי עכ"ל עוד כתבו
 שם חליבא דמאן דאמר דקנסא

העביר הודיו המעשר לפי שעורא קנס את הלויים שלא יתנו להם מעשר כשעלה מן הגולה וצני לוי לא עלו עמו וזה שיתנו המעשר לכהנים ויחזקו כהן גדול בטל הודיו כיון שאינו יכול לומר וגם נתתיו ללוי: בטל את המעוררים

שהיו הלויים אומרים בכל יום על הדוכן עורה למה תישן ה' אמר להם וכי יש שינה לפני המקום עמד ובטלן: את הנזקקים שהיו משרטין לעגל של קרבן בין קרניו כדי שיפול לו דם צעיניו כדי שלא יראה ויהיה נוח לכפתו ולשחטו ועמד הוא

ובטלו שגראה כבעל מוס והתקין להם טבעות בקרקע להכניסו ואחר הבהמה לתוכה נוקפים מכין ודוגמתו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה [חולין דף י'] : היה פטיש מכה בירושלים חרשי נחשת וברזל היו מכים בפטיש לעשות מלאכת האבן שהיא מותרת במועד ועמד הוא ובטלה משום דאושא מלתא טובא ואיכא זלוזל מועד: ובימיו אין אדם נריך לשאול על הדמאי שהוא אמר לכני דורו כשם שתרומה גדולה עון מיתה כך תרומת מעשר וטבל עון מיתה ותיקן שיוציאו מן הדמאי תרומת מעשר ומעשר שני בלבד ולא יוציאו ממנו מעשר ראשון ולא מעשר עני שיכולים לומר ללוי או לעני הבא רחיה שהוא טבל וטול ומתקנה זו ואילך הלוקח פירות מן השוק לא היה שואל אם הם מתוקנים אם לאו אלא מיד מפריש מהן תרומת מעשר ומעשר שני ואוכל את השאר שכל הלוקח פירות מעם הארץ הם בחזקת דמאי :

סליק מסכת מעשר שני

דברכות בשם הקוסמות ועיין מה שכתבתי בריש דמאי

סליק מסכת מעשר שני

דקנסא לענייני הוא עיין שם כי אין להאריך כאן בזה וגם עיין בפרק ט' דיבמות דף פ"ו עמוד ב' בתוספות בדבור המתחיל מ"ס וכו' שכתבו אליבא דראב"ע דסבירא ליה דמדון תורה מעשר ראשון אף לכהן דקנסהו ללויים לגמרי ומשום הכי העביר הודיו עיין

א"מ"ק י"ב
סע"ס ת"י

שם ועיין מה שכתבתי בפרק ד' דקידושין במשנה א' ד"ה לויים וכו' :

בטל את המעוררים כתב הר"ב שאמר להם וכי יש

שינה לפני המקום גמרא סוטה דף מ"ו ומסיימין בה והלא כבר

נאמר (תהלים קבא) הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל אלא כל זמן שישראל שרויין בצער ועכו"ם בשלוה לכך נאמר (שם מד) עורה למה תישן ה' עד כאן וכתב הרמב"ם והם היו אומרים זה הסכוק כאלו היו מדברים עם השם יתברך והיו צועקים אליו בזה הפסוק וזה מה שאינו ראוי לעשות ולומר כלפי הש"ע כ"כ :

ועד ימיו היה פטיש מכה בירושלים (שינה הלשון מטעם שכתוב בירושלמי עד תחלת ימיו הכי חסידא טאל לר' חזקיה לא מסתברא עד סוף ימיו א"ל אף אנא סבר כן ע"כ והטעם שסובר (שאומר כ"ל) מסתברא סוף ימיו נראה לי שאם היה טעם המשנה ששינה הלשון להודיע שהיה זה תחלת ימיו אם כן הוי ליה להקדים מעשה זה קודם לכולן ועיין בפוף פרק קמא דמועד קטן :

ובימיו אין אדם נריך לשאול על הדמאי לפי שער ימיו היו שואלין אם הוא מעושר אם לא ומי

שמדקדק על עצמו היה מניחו ולא היה לוקחו מפני שהיה נריך להוציא ממנו המעשרות והוא תיקן שלא יוציאו וכו' כמו שכתב הר"ב ועיין מה שכתבתי בריש פרק שביעי

דברכות בשם הקוסמות ועיין מה שכתבתי בריש דמאי ושם בפרק ד' משנה ג' :

כתב הרמב"ם סידר אחר מסכת מעשר שני מסכת חלה כשביל אחר שמוציאין מן הודע כל אלו הפתנות שהם תרומה ומעשר ראשון ושני אויטמגורו ועושין אורו קמא ולשין אותו ואוייתחייב בחלה :